RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

NAJOBSZERNIEJSZE CZASOPISMO FACHOWE W POLSCE

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET (WEEKLY)

LE MARCHÉ DES MÉTAUX ET DES MACHINES (HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT (WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA” ORAZ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE”

PRZEDPŁATA: Kwartalnie 4½ zł. Dla Gdańska 4½ guld. Dla Niemiec 4½ mk. Dla Ameryki 1 dol. kwart.

Pozostałe warunki zamieszczone są na stronie 552

Poznań, 13 maja 1927

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10 - TEL. 2277

SUBSCRIPTION RATES: For 3 months (England) . . . sh 5
" " " (Germany) Gmks. 4.50.
" " " (U. S. A.) . Dol. 1.—

ADVERSTISING-RATES:
Full p ge zł. 100.— Half a page zł. 60.— One fourth of a page zł 35.— One eighth of a page zł. 20.— One sixteenth of a page 10.— Advertisements on Cover plus additional tee. Advertisements from abroad will be calculated according to special rates.
In special editions the rates are different.

Nr. 19. Poznań — Warszawa — Katowice — Gdańsk Rok VII.

Treść numeru 19:

O rynkach Dalekiego Wschodu.

I.

Dwa lata kryzysu gospodarczego wykazały dobitniej, aniżeli wszelkie badania naukowe, że pewne gałęzie przemysłowe mogą istnieć jedynie przy rozszerzeniu zbytu swego poza ramy wyczerpanego przez 6 lat wojny i inflację rynku wewnętrznego. Nawet laicy ekonomiczni uznają wagę tego faktu, przeczą zaś jej tylko nieliczni i niepoprawni fantaści, którym wydaje się, że Polska może liczyć na rozkwit gospodarczy przy całkowitem i zupełnem odgraniczeniu się od gospodarstwa i rynków światowych.

Kwestja cała komplikuje się jednak z chwilą kiedy stajemy przed zagadnieniem konkretnem, a mianowicie dokąd należy skierować eksport tych gałęzi gospodarstwa, o których mowa. Szczególnie rzuca się w oczy fakt, że wszędzie polityka gospodarcza idzie w kierunku stwarzania własnych przemysłów żelaznych, skutkiem czego kurczy się nieustannie chłonność danych rynków dla obcych produkcyj żelazo - metalowych.

Ameryka Północna i Południowa dla eksportu europejskich przemysłów żelaznych nie wchodzą w rachubę w tym stopniu, jak w r. 1913. U. S. A. zaś,

jak wiadomo, są dziś największym konkurentem Europy przedewszystkiem też w tej dziedzinie. Kontynent afrykański, z uwagi na powolny postęp cywilizacji i kultury, narazie jeszcze nie liczy się za otwarty rynek zbytu. Protekcyjna polityka kontynentalnego rządu australskiego i ten rynek zbytu czyni niedostępnym dla przemysłów europejskich.

Odmiennie nieco przedstawia się sytuacja na rynkach Dalekiego-Wschodu. Ogromne zapotrzebowanie budzących się do nowego życia narodów azjatyckich wzrasta z roku na rok w miarę postępującej modernizacji ich kultury i gospodarstwa. Niewątpliwie i państwa azjatyckie, wzorem Ameryki i Australji, dążą wytrwale do uniezależnienia gospodarstwa swojego od Europy. Na tamtych kontynentach jednak proces ten dokonał się czasu wojny, podczas gdy w Azji odbudowa gospodarcza dokonywa się w dobie tężenia i krzepnienia naszego własnego życia gospodarczo - przemysłowego, co stwarza niejako konieczność usilnych dążeń z naszej strony, aby w dziele tej odbudowy wziąć udział jak najbardziej wybitny.

Ogromne Państwo Środka, Chiny, mimo olbrzymich swoich skarbów i bogactw i niewyczerpanego rezerwuaru materjału ludzkiego wykazuje stale niedobór bilansu handlowego tak wielki, że zdaniem powag ekonomicznych doprowadzi on do zupełnej ruiny finansowej Chin, o ile nie uda się stworzyć własnego przemysłu chińskiego. Największym czynnikiem oporu w uprzemysłowieniu Chin jest ich ludność, która nie może przywyknąć do produkcji maszynowej, a nadto skutkiem drożyzny prowadzi nieprzerwaną od lat dziesiątek walkę zarobkową. Uprzemysłowienie Chin jednak w tej chwili wcale nie jest groźne zwłaszcza, że Polska w niektórych podgałęziach swej produkcji żelazno - metalowej mogłaby snadnie być bezkonkurencyjną.

Ogólne zapotrzebowanie Chin na żelazo i stal wynosi rocznie pół miljona ton i wzrasta stale. Przed wojną przywóz wynosił 182 700 ton, w przecięciu zaś rocznem za okres od 1921 do 1925 roku — 323 500 ton... W rachubę wchodzą szyny, blachy, płyty, rury, druty, gwoździe, nity i drobne fabrykaty żelazne. Przed wojną głównym importerem była Anglja, którą następnie wyparła Ameryka. W ostatnich latach powojennych wyprzedziły Stany Zjednoczone w niektórych dziedzinach Japonja i Niemcy. Niemcy mają przewagę w przywozie maszyn narzędziowych, obrabiarek, drobnych fabrykatów żelaznych, drutów zwykłych i galwanizowanych. W przywozie blach przodują Belgja, Anglja, Japonja, a Niemcy wybiły się i w tej dziedzinie przed U. S. A.

Cła chińskie mają charakter wyłącznie fiskalny. Nieoparte na nauce ekonomicznej nie mogą one jednak być uważane za cła protekcyjne. Zmiana systemu i taryfy celnej, o którą zabiegają Chińczycy celem ochrony przemysłu rodzimego, jest niemożliwa, gdyż w układzie z Francją z roku 1858 Chiny zrzekły się swej suwerenności celnej na rzecz całego szeregu państw obcych. Nie da się zaś przewidzieć, czy wogóle i w jakiej mierze aktualne zamieszki chińskie wpłyną na ukształtowanie się tego zagadnienia. W sprawie tej Niemcy w roku 1921 zrzekły się wszelkich przywilejów i zdaje się, że dobrze na tem wyszły. Sądzimy zatem, że przy zawieraniu traktatu handlowego polsko - chińskiego — sprawę tę należałoby przyspieszyć — właściwe uregulowanie kwestji celnej, chociażby na wzór Niemiec, zapewni nam korzyści największe.

Zamieszki i niepewność sytuacji w Chinach oczywiście nie wpływają dodatnio na stosunki gospodarczo - handlowe z tą największą potęgą azjatycką.

Najmniej pomyślnie przedstawia się kwestja przywozu i dystrybucji w Chinach Południowych, gdyż szczególnie ingerencja władz wojskowych kantońskich utrudnia niezmiernie normalny tok życia gospodarczego i handlowego. Lepiej przedstawia się sytuacja w Tientsin. W okręgu tym jak wogóle w Chinach Północnych zapotrzebowanie jest względnie największe. Zwyczaje handlowe nie należą do łatwych. Ostrożność jednak i spokojna rezerwa szczególnie w odniesieniu do wewnętrznych stosunków chińskich przyczynić się mogą do pomyślnego rozwoju stosunków gospodarczo - handlowych polsko - chińskich, zwłaszcza zaś przy najbardziej ścisłem przestrzeganiu warunków i postanowień umów dostawczych ze strony kupca i producenta polskiego. Jako środek płatniczy uzyskał pełnię praw obywatelskich weksel na termin 3 do 6 miesięczny, który celem wyłączenia wahań kursowych wystawia się najczęściej w funtach angielskich. Z. G-g.

Kwestja złomu niemieckiego dla Polski.

Niemiecki organ fachowy „Industrie - Kurier" w ostatniem wydaniu poświęca specjalny b. obszerny i szczegółowy artykuł zagadnieniu zależności hutnictwa polskiego od przywozu złomu niemieckiego oraz kwestji wpływu tego zagadnienia na rokowania gospodarcze i handlowe polsko - niemieckie.

M. in. stwierdza autor artykułu, że częstokroć opinja niemieckich sfer zainteresowanych i miarodajnych idzie w kierunku fałszywego wniosku, że pomyślne dla Polski uregulowanie kwestji złomu uprawnia do wysuwania postulatów najdalej idących ze strony Niemiec pod adresem Polski. Rachuby te i podobne — zdaniem autora — są całkiem bezpodstawne i mylne.

To też — konkluduje autor — wydaje się rzeczą najbardziej wskazaną, aby spuszczono nieco z tonu i z nadziei, pokładanych w działaniu i skuteczności kwestji złomu niemieckiego dla Polski na przebieg i wyniki rokowań polsko - niemieckich. Nadto zaś rezerwa ta jest całkiem nieodzowna z uwagi na fakt, że zamknięcie wywozu żelastwa niemieckiego dla hut polskich byłoby dotkliwym ciosem dla gałęzi przemysłu na wschodnich obszarach Niemiec, które skazane są na zbyt żelastwa i odpadków, a pod względem frachtowym położone są bardzo niekorzystnie. zg.

Refakcja przy przewozie złomu.

W n-rze 35 „Dziennika Ustaw" z r. b. pod poz. 316 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Komunikacji z dnia 6 kwietnia rb. o zmianach i uzupełnieniach taryfy towarowej P. K. P., z którego przytaczamy ustęp, dotyczący przemysłu metalowego:

W taryfie wyjątkowej XXX na przywóz złomu żelaznego i stalowego w p. 1 „Obszar ważności" dodaje się w końcu: „oraz punktów granicznych". Ponadto wprowadza się „Uwagę" następującą:

„Uwaga: Nadawca albo odbiorca, który udowodni przewóz w okresie 3 miesięcy (90 dni) najmniej 30 000 ton złomu z Gdańska, Gdyni i Tczewa, otrzyma zwrot 20 proc. z uiszczonego przewoźnego. W tym celu osoba uprawniona powinna złożyć jednej z Dyrekcyj, w obrębie której znajdują się stacje przeznaczenia, listy przewozowe, stwierdzające fakt przewozu w terminie wskazanym odpowiedniej ilości złomu. Dyrekcja ta, po stwierdzeniu przewozu, wypłaca osobie uprawnionej 20 proc. uiszczonego pierwotnie przewoźnego".

Rozporządzenie niniejsze weszło w życie z dniem 15 kwietnia 1927 roku.

Położenie hutnictwa polskiego w świetle liczb.

Od pewnego czasu poświęca prasa polska, jak gdyby na rozkaz, obszerne komentarze wiadomościom o świetnem położeniu hutnictwa polskiego. Każdą nawet małą zmianę w stanie zamówień rozdmuchuje prasa, szczególnie zaś jej odłam demagogicznie usposobiony, do rozmiarów konjunktury, świetnego rozwoju i t. d.

Cel tej pracy wrogiej hutnictwu jest zupełnie przejrzysty: chodzi o inspirowanie rządu względnie społeczeństwa do nowych podwyżek płac względnie podatków i innych ciężarów, mających obarczyć hutnictwo polskie.

Dla przedstawienia rzeczywistej sytuacji wracamy jeszcze do czasów największej depresji gospodarczej, jaką przechodziła cała Polska, a szczególnie hutnictwo polskie, t. zn. do roku 1925. Rok ten, jak wiadomo, był pod każdym względem ciężkim dla hutnictwa, któremu groziła katastrofa, zażegnana w sierpniu 1925 roku zorganizowaniem Syndykatu. Właściwa działalność Syndykatu Polskich Hut Żelaznych przypada jednakże dopiero na okres od 1. 1. 1926 roku, t. j. po przystąpieniu doń wszystkich polskich hut.

Jeśli więc weźmiemy za podstawę wysyłki hut, t. j. produkcję, przeznaczoną na sprzedaż wewnątrz kraju, które to wysyłki miarodajne były do ustalenia kwot udziałowych poszczególnych hut w Syndykacie Polskich Hut Żelaznych, otrzymamy następujące liczby wysyłek za rok 1925 (wedle kwot udziałowych Syndykatu): ogółem równe 750 000 ton żelaza.

Jeśli następnie porównamy z tą liczbą ilości, które wyprodukowano względnie sprzedano na rynku wewnętrznym w roku 1926, dojdziemy do ciekawych wniosków, zwłaszcza jeśli uprzytomnimy sobie, że w drugiej połowie 1926 roku huty polskie, jak i wogóle przemysł światowy, skorzystał ze strajku angielskiego i że już od 1. 1. 1926 roku działał Syndykat Polskich Hut Żelaznych.

W roku 1926 huty polskie sprzedały na rynku wewnętrznym następujące ilości produktów żelaznych (wedle statystyki Syndykatu), która co dopiero wyszła z druku, łącznie z transakcjami przedzwiązkowemi:

półwyroby	46 804 t	tj. 58%	przewidzianej kwoty udział.	
żelazo sztabowe	152 056 „	„ 60%	„	„
żelazo uniwersalne	3 271 „	„ 32%	„	„
żelazo formowe	23 186 „	„ 51%	„	„
walcówka	24 838 „	„ 43%	„	„
blachy grube	16 086 „	„ 47%	„	„
blachy cienkie	55 764 „	„ 72%	„	„
szyny powyżej 115 mm.	46 132 „	„ 51%	„	„
łubki i podkładki	14 737 „	„ 29%	„	„
szyny poniżej 115 mm.	5 671 „	„ 27%	„	„
łapki	725 „	„ 42%	„	„
zestawy do kół	20 036 „	„ 75%	„	„
sztuki kute	294 „	„ 15%	„	„
Ogółem	**409 600 t**	**tj. 54%**	„	„

Jak wynika z powyższego zestawienia, osiągnięto w roku 1926 tylko 54% kwot udziałowych, t. j. liczb z roku 1925.

Przyznać trzeba, że rozwój zamówień w roku 1926 wykazywał stałe polepszenie.

Przyznamy nawet, że w miesiącu grudniu 1926 roku i w styczniu, lutym i marcu 1927 roku osiągnęła wysyłki hut przeciętnie 75% kwot udziałowych, lecz czy sytuacja taka może być nazwana świetną konjunkturą hutnictwa? Czy można nazwać fakt osiągnięcia tylko ¾ produkcji najbardziej katastrofalnego roku t. j. roku 1925 świetnym rozwojem hutnictwa? W świetle rzeczywistych liczb sprawa ta wygląda mniej korzystnie.

Sprawa podwyżki cen żelaza.

Syndykat Polskich Hut Żelaznych podniósł ostatnio, jak wiadomo, ceny żelaza. Cena żelaza handlowego została podniesiona ze zł 325 do 360 za tonę. Pan Minister Przemysłu i Handlu, nie podzielając motywów zwyżki, przedstawionych przez przedstawicieli przemysłu hutniczego, zażądał obniżenia ceny żelaza za tonę do zł 345. W tej sprawie odbyło się posiedzenie w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, w czasie którego przemysłowcy dowodzili konieczności utrzymania ceny żelaza na poziomie zł 360 za tonę. Pan minister Kwiatkowski wszakże postawił żądanie obniżenia ceny ultymatywnie, oznaczając termin odpowiedzi 10-dniowy.

Jak nas informują, przemysłowcy hutniczy skłaniają się narazie ku pośredniemu obniżeniu ceny, co nie odpowiada żądaniu p. Ministra. Ostateczna odpowiedź spodziewana jest w dniach najbliższych.

Z hutnictwa śląskiego.

Huta Królewska uruchomiła czwarty wielki piec, wskutek czego trudności w zaopatrywaniu przedsiębiorstwa w surówkę zostały usunięte.

Huta Bismarka zamierza przebudowę stalowni martinowskiej oraz szereg in. udoskonaleń techn. Słychać też o nabyciu huty „Silesia" w Paruszowcu, która za pośrednictwem Syndykatu P. H. Ż. nabywała od Huty Bismarcka dość duże ilości półwytworu dla walcowni blachy cienkiej. Po wcieleniu huty „Silesia" do koncernu „Bismarckhütte" kwota wytwórcza tego ostatniego wzrośnie, gdyż ilość, nabywana przez hutę „Silesia" od koncernu „Bismarckhütte", będzie rachowana mu przez Syndykat P. H. Ż. na poczet „zapotrzebowania własnego".

Zakłady „Ferrum" otrzymały z Japonji zamówienie na dostawę rurociągu wysokiego ciśnienia (na sumę dol. 1 miljon.), który to rurociąg jest przeznaczony dla pewnej siłowni koreańskiej, mającej zaopatrywać w energję elektryczną dużą japońską wytwórnię nawozów sztucznych (na wybrzeżu koreańskiem położoną).

Ze Związku Eksportowego Przem. Metalowego Przetwórczego.

Na zasadzie rozporządzeń ministerjalnych o zwrocie cła Związek Eksportowy P. M. P. wystawił zaświadczenia eksportowe na wywóz następujących wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego:

W miesiącu lutym:

a) **odlewów żelaznych:**

do Chin . .	wagi	11 746	kg.	wartości	zł	3 779,—
„ Danji . .	„	92 596	„	„	„	43 818.—
„ Egiptu . .	„	384	„	„	„	534.—
„ Estonji .	„	4 049	„	„	„	2 996.—
„ Finlandji .	„	36 661	„	„	„	16 318,—
„ Litwy .	„	36 744	„	„	„	23 968,—
„ Łotwy .	„	15 624	„	„	„	10 940.—
„ Niemiec .	„	2 771	„	„	„	3 738,—
„ Norwegji .	„	3 209	„	„	„	4 272,—
„ Palestyny	„	1 769	„	„	„	2 047,—
„ Rumunji .	„	222 778	„	„	„	121 262.—
Ogółem .	wagi	428 331	kg	wartości	zł	233 672,—

b) **maszyn i narzędzi rolniczych:**

do Brazylji .	wagi	4 047	kg	wartości	zł	4 280,—
„ Rosji . .	„	101 651	„	„	„	100 343,—
„ Rumunji .	„	16 243	„	„	„	18 409,—
Ogółem .	wagi	121 914	kg	wartości	zł	123 032 —

c) **części parowozowych:**

do Austrji .	wagi	11 200	kg	wartości	zł	16 972,—

W miesiącu marcu:

a) **odlewów żelaznych:**

do Danji .	wagi	119 570	kg	wartości	zł	42 986,—
„ Estonji .	„	23 550	„	„	„	11 806,—
„ Finlandji	„	45 000	„	„	„	12 754.—
„ Litwy .	„	73 185	„	„	„	45 527,—
„ Łotwy .	„	38 150	„	„	„	21 796,—
„ Norwegji	„	23 650	„	„	„	15 308 —
„ Rumunji	„	361 102	„	„	„	206 207,—
„ Szwecji	„	15 435	„	„	„	5 851,—
„ Turcji .	„	10 050	„	„	„	8 544,—
Ogółem	wagi	709 692	kg	wartości	zł	370 779,—

b) **maszyn i narzędzi rolniczych:**

do Łotwy . . .	wagi	992	kg	wartości	zł	1 007 —
„ Rosji . .	„	515 279	„	„	„	507 886,—
Ogółem .	wagi	516 217	kg	wartości	zł	508 893. —

c) **blachy, pokrytej cynkiem:**

do Austrji .	wagi	40 151	kg	wartości	zł	27 563,—
„ Jugosławji	„	15 900	„	„	„	10 333,—
„ Łotwy .	„	25 008	„	„	„	24 475 —
Ogółem .	wagi	80 159	kg	wartości	zł	62 371,—

Na zasadzie tychże rozporządzeń Związek otrzymał kiwtów wywozowych za wywiezione wyroby w danym miesiącu i poprzednich:

W miesiącu lutym:

a) odlewy żelazne	na sumę	zł	11 995,12
b) maszyny i narzędzia rolnicze	„	„	2 269,60
c) inne artykuły	„	„	1 884,45
Ogółem	na sumę	zł	16 149,17

W miesiącu marcu:

a) odlewy żelazne	na sumę	zł	23 013,22
b) maszyny i narzędzia rolnicze	„	„	63 427,58
c) części lokomotyw	„	„	1 053,15
Ogółem	na sumę	zł	87 493,95

„Made in Poland".

Wobec wypadków niestosowania się ze strony eksporterów polskich do art. 304 amerykańskiej taryfy celnej, który wymaga, aby wszelkie towary, wwożone w granice Stanów Zjednoczonych, znaczone były nazwą kraju pochodzenia w języku angielskim, a więc w wypadku Polski napisem „Made in Poland". — Państwowy Instytut Eksportowy przypomina, że zaznaczenie tego rodzaju leży w interesie własnym eksportera, który w razie niezastosowania się do tego przepisu podlegać będzie opłacie kary w wysokości 10 proc. od wartości wwożonego towaru, ściąganej na komorze celnej przy wjeździe towarów do Stanów Zjednoczonych.

Wzrost produkcji stali w Niemczech.

Ożywienie niemieckiego przemysłu szczególniej dało się zauważyć w hutnictwie żelaznem, w którem w marcu rb. wytworzono rekordową po wojnie ilość stali:

1.415.083 ton wobec 1.233.071 ton w lutym i 948.974 w marcu r. ub. Wzrost produkcji w stosunku do marca 1926 r. wyniósł zatem prawie 50 proc. Szczególnie silnie wzrosła wytwórczość stali tomasowskiej: z 405.829 ton w marcu 1926 r. do 503.905 w lutym rb., 607 254 ton, w marcu r. b., martynowskiej z 507 222 ton do 684 845 i 751 627 ton, i elektro-stali: z 5 919 i 13 083 ton.

Gdby wzrost ten nawet w powolniejszem tempie miał nadal miejsce, to Niemcy w roku bieżącym przekroczyłyby już produkcję przedwojenną, pomimo utraty ok. 40 proc. produkcji stali w Lotaryngji, Luksemburgu, okręgu rzeki Saary i w polskiej części Górnego Śląska. Właściciele hut niemieckich skarżą się jednak, że ten wzrost produkcji bynajmniej nie idzie w parze z dochodowością przedsiębiorstw, co przypisują ogromnemu wzrostowi kosztów produkcji, szczególniej zaś podatkom, ciężarom socjalnym i oprocentowaniu zakładowego kapitału łącznie już z oprocentowaniem obligacyj, wydanych na zasadzie planu Daves'a.

W n-rze 172 „Berliner Börsen Zeitung" w art. „Probleme und Zukunftsfragen" der deutschen Eisenindustrie" znajdujemy następujące liczby, które ten wzrost kosztów produkcji 1 tony tomasowskiej stali charakteryzują:

	Styczeń 1927	1913/14	Wzrost+	%
	mk	mk	mk	
Podatki	7.45	0.97	648	668%
Ciężary socjalne	6.55	2.10	4.45	212%
Surowiec, węgiel itp.	55.20	44.26	10.94	25%
Oprocentowanie	6.24	0.43	5.81	1.351%
Razem:	75.44	47.76	27.68	58%

Tymczasem cena stali wzrosła w stosunku daleko mniejszym i wogóle znacznie niższym od ogólnego wskaźnika cen, a mianowicie cena 1 tony wynosiła:

	1/3 1923 mk	1913 r. mk	Wzrost (w proc.)
Hematyt	93.50	80	17
Tomasowskie bloki surowe	97.50	90	8
Żelazo fasonowe	131.—	114	13
Blacha gruba	148.90	115	29
Kniple	112.50	102.5	10
Żelazo sztabowe	134.—	108	24
Drut walcowany tom.	139.30	117.5	19

Tej dużej różnicy między własnemi kosztami produkcji a cenami sprzedażnemi nie wyrównały dotąd ulepszenia techniczne i organizacyjne w hutach i walcowniach, ponieważ podług tejże „Berliner Börsen Zeitung" ilość stali, przypadającej na jednego robotnika, wzrosła wprawdzie w stosunku do okresu przedwojennego 2½ razy, ale płace robotnicze wzrosły przeciętnie tyleż, a obecnie mają być jeszcze o 8 proc. podwyższone. Z tych względów zarzuty hut niemieckich domagają się obecnie podwyżki cen na żelazo i stal, tembardziej, że nadzieje, związane z regulacją cen przez międzynarodowy syndykat stalowy, Niemców zawiodły, głównie z powodu nietrzymania się Belgji cen, ustalonych przez wymieniony syndykat.

Traktat nowy jest również prowizoryczny i jego tekst przewiduje odnośnie do nowej projektowanej taryfy celnej — możliwość nowej rewizji.

Prace Komisji Ankietowej w zagłębiach węglowych.

W czasie od 9 do 20 b. m. bawi Komisja Ankietowa w zagłębiach śląskiem, dąbrowskiem i krakowskiem. Komisja, której przewodniczy p. Zdanowski, przeprowadza badania wstępne w przemyśle węglowym. W poniedziałek, 9 maja zwiedziła komisja kopalnię „Grodziec". Po południu odbyła się konferencja z zarządem Grodzieckiego Towarzystwa K. W. Z. P.

We wtorek, 10 maja konferencja z firmą Moritz Majtlis w Sosnowcu, a po południu konferencja w lokalu Okręgowego Urzędu Górniczego na okręg dąbrowiecki z przedstawicielami Okręgowych Urzędów Górniczych w Dąbrowie i Sosnowcu, Inspektoratu Pracy i Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach.

W środę, 11 maja przed południem w Dąbrowie Górniczej konferencja z przedstawicielami Rady Zjazdu Przemysłowców Górniczych, Konwencji Dąbrowsko - Krakowskiej w siedzibie Rady Zjazdu Przemysłowców Górniczych.

W czwartek, 12 maja przed południem zwiedzenie kopalni w Jaworznie — po południu konferencja z Zarządem Jaworznickich Komunalnych Kopalń Węgla S. A.

Na Śląsk przyjedzie Komisja Ankietowa dopiero w dniu 16 maja. We wtorek, dnia 17 b. m. przed południem zwiedzać będzie komisja kopalnię „Richter" Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury w Siemianowicach. Po południu odbędzie się w Katowicach przy ul. Konckiego 1 konferencja z zarządem Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury. W środę, dnia 18 b. m. przed południem odbędzie się konferencja z przedstawicielami Izby Handlowej, Związków Przemysłowców i Konwencyj węglowych Polsko - Śląskich w gmachu Sejmu śląskiego. W konferencji tej wezmą udział przedstawiciele Górnośląskiego Związku Pracodawców Górniczo - Hutniczych, Górnośl. Zw. Pracodawców Przemysłu Górniczo - Hutn., Górnośl. Konwencji Węglowej i Izby Handlowej w Katowicach. W czwartek, dnia 19 b. m. przed południem w gmachu Sejmu Śląskiego w Katowicach konferencja z z przedstawicielami Wyższego Urzędu Województwa (Wydz. dla Handlu i Przemysłu). Po południu o godzinie 3 konferencja z przedstawicielami Stow. Polskich Inżyn. Górn. i Hutn. — Kraków, Polskiego Związku Zawodowego Pracowników Przemysłowych i Handlowych — Sosnowiec, Polskiego Związku Pracowników Biurowych i Handlowych — Katowice, Zw. Pracowników Umysłowych Zjednoczenia Zawodowego Polskiego i Rady Generalnej Związków Pracowników — Kraków. Po południu o godzinie 6 konferencja z przedstawicielami związków robotniczych, mianowicie: Centralnego Związku Górników, Związku Górników Zjednoczenia Zawodowego Polskiego i Chrześcijańskich Związków Zawodowych. Obie konferencje odbędą się w gmachu Sejmu śląskiego.

Wreszcie w piątek, 20 b. m. przed południem konferencja i badania wstępne w koncernie węglowym „Robur", po południu komisja odjedzie z powrotem do Warszawy.

Wskrzeszenie Ligi Pomocy Przemysłowej.

Z inicjatywy obywatelstwa lwowskiego pod koniec kwietnia odbył się wiec w sprawie wznowienia działalności Ligi Pomocy Przemysłowej. W referatach i dyskusji podniesiono ogromnie owocną i pożyteczną działalność Ligi przed wojną i stwierdzono, że odzyskanie niepodległości nie powinno było wpłynąć na zaprzestanie tej działalności. W rezultacie referatów i dyskusji uchwalono rezolucję w brzmieniu następującem:

„Wiec zwołany w sprawie wznowienia działalności Ligi Pomocy Przemysłowej podnosi konieczność rozwinięcia działalności na terenie instytucji, która powołaną być winna do odegrania poważnej roli w naszem życiu gospodarczem i wzywa całe społeczeństwo do najintensywniejszej współpracy i w tym celu wybiera delegację, złożona z 12 osób, która w porozumieniu z dotychczasowym Zarządem Ligi Pomocy Przemysłowej przystąpi do jak najrychlejszego zwołania ogólnego zebrania członków".

Spodziewać się należy, że uchwalona rezolucja nie pozostanie tylko na papierze, lecz doczeka się realizacji. Małe jest jeszcze zrozumienie tej sprawy wśród społeczeństwa, czego chociażby dowodem jest fakt, że sala na wiecu nie wypełniła się po brzegi, tak jak doniosłość sprawy tego wymagała. Pod adresem inicjatorów wiecu należy wyrazić żal, że nie porozumieli się poprzednio z obecnym Zarządem Ligi Pomocy Przemysłowej, z czego możnaby wyciągnąć — chcemy przypuszczać — fałszywy wniosek, że poza celami ogólnemi kryły się jeszcze jakieś inne zamiary zwłaszcza, że brzmienie rezolucji zgłoszonej przez inicjatorów nie było zbyt fortunne. Sprawa jest zbyt ważną i doniosłą, ażeby przez jakieś osobiste ambicje rozproszkowywać tak potrzebną do jej powodzenia energję.

TARGI WSCHODNIE

OD 4 DO 15 WRZEŚNIA 1927 R.

Następny etap — Lwów.

Kupiec i przemysłowiec — mamy to wrażenie i życzymy tego z duszy całej — tak prędko nie stracą z oczu etapu Targów Poznańskich. Ożywcze działanie ich w całej pełni ujawni się, owoce ich dojrzeją niewątpliwie dopiero w ciągu najbliższych miesięcy.

Nie uprawnia to jednak do tego, aby oko i myśl zwrócone były wstecz ku etapowi już minionemu. Realizując wytrwale wszystko, czego dokonywaliśmy na Targach Poznańskich, wzgl. czego widoki otwarły przed nami te Targi, nowa myśl i wysiłek równocześnie skierowane być muszą nasamprzód, przed siebie, ku nowym zdobyczom i dalszemu etapowi.

Jeśli zaś zważyć, że Targi Poznańskie w tym roku przedewszystkiem dały dowód wymowny pogłębienia idei targowej w przemyśle i handlu i wogóle gospodarstwie, nie trudno odgadnąć, że n a s t ę p n y m e t a p e m myśli twórczej i wysiłku wzmożonego gospodarstwa polskiego może i musi być — L w ó w, ten ważny i żywotny ośrodek naszego handlu ze Wschodem.

•

Po latach wojny i wzajemnych utrudnień w handlu międzynarodowym przyszedł pokój z zupełnym przewrotem stosunków terytorjalnych i gospodarczych. Dla przystosowania się do nowego stanu rzeczy nie wystarczyło wznowienie stosunków przedwojennych. Należało zapoznać się z nowemi ośrodkami handlu, z jego tendencjami i możliwościami. Temu celowi służyć miały Targi. Pewna ich ilość bądź znikła, bądź zanika. Trwają i rozwijają się te tylko, które mają specjalne, przyrodzone podstawy.

Niewzruszoną podstawę istnienia mają Targi Wschodnie. Dzieło lwowskiego, tak zasłużonego w handlu wschodnim mieszczaństwa rozwija się pomyślnie, dzięki położeniu geograficznemu i odwiecznym tradycjom, podsycanym przez energję organizatorów Targów.

Już przed 600 laty przez Lwów szedł utarty szlak handlowy, zwany „drogą tatarską“, wiodącą do Azji Środkowej. We Lwowie był główny ośrodek zagranicznego handlu Mołdawji i Wołoszczyzny Lwów był łącznikiem pomiędzy Morzem Czarnem a Europą Środkową. Swej roli „emporium“ na granicy Wschodu i Zachodu nie zatracił Lwów nawet w czasie 150 lat panowania austrjackiego, a w Odrodzonej Ojczyźnie rolę tę odgrywa z zupełną świadomością korzyści własnych i ogólno - państwowych.

•

W największej mierze do rozwoju Lwowa, jako polskiego centrum handlowego na Wschodzie, przyczyniają się doroczne Targi jesienne. Powodzenie ich rośnie w miarę, jak postępuje rozwój i bogactwo krajów Bliskiego Wschodu, których kupiectwu Targi Wschodnie lwowskie ułatwiają zetknięcie z Polską i całym Zachodem. A w miarę tego powodzenia rozwija się również specjalizacja Targów lwowskich w kierunku najszerzej pojętego handlu wschodniego, handlu z wybrzeżami czarnomorskiemi, z Bałkanami, z Lewantem, z Afryką Północną, z krajami, które znamy i w których kupiec polski i towar polski jest dobrze znany.

Potrzeba Polsce centrum, któreby równocześnie było informatorem o Wschodzie i propagatorem na Wschodzie. Lwów do roli takiego centrum dorósł.

Poza Targami Wschodniemi nie brak i innych dowodów pracy lwowian nad pogłębieniem znajomości w handlu, w bankowości, w nauce. W dalszej specjalizacji, w kształtowaniu i wyrabianiu praktycznych czy naukowych orjentalistów, w roli stałego łącznika pomiędzy Wschodem i Zachodem leży wielka przyszłość Lwowa i Targów Wschodnich — oby jak największa.

•

Targi Wschodnie w najwyższym stopniu interesować podwinny wytwórczość i gospodarstwo polskie. Jeśli w latach ubiegłych istniała nieufność do imprez targowych, jeśli wysiłek nie odpowiadał możliwemu do osiągnięcia celowi, to przyczyny tego stanu rzeczy były natury poważnej i zasadniczej.

Przedewszystkiem przemysłowiec i kupiec polski nie docenia reklamy. Targi bowiem są jednym ze środków reklamy masowej, propagandy produktów i towarów celem zaspokojenia potrzeb mas. Z efektu i korzyści reklamy pośredniej, jaką dla wystawcy przeprowadzają Targi, nie zdaje on sobie sprawy. Udział w Targach uważa bardzo często nie za naglącą, konieczną potrzebę, własny swój interes, ale za jakiś obowiązek patrjotyczny. „Muszę wystawiać, bo trzeba godnie zareprezentować przemysł polski!“.

Zbyteczne wykazywać, jak ujemny, zgubny wręcz wpływ ma takie postawienie sprawy zarówno na ilość, jak i na charakter eksponatów. Skutkiem tego rozumienia całej sprawy Targów, wystawia się to, co najefektowniejsze, a nie to, co najłatwiej i najkorzystniej można zbyć.

Drugą cechą stosunku wytwórstwa polskiego do imprez targowych jest brak zmysłu dla handlu zagranicznego, eksportu, który wymaga nietylko zrozumienia, ale i wyczucia.

Sieredzki & Szulc T. z o. p. 4045

Centrala Maszyn i Narzędzi

Telef. 3450 **Poznań** Telef. 3480

ul. św. Marcina 43

Reprezentanci na Województwo Poznańskie:

Huty Bismarka w Hajdukach Wielkich (G. Śl.) — Stal szybkotnąca, narzędziowa, konstrukcyjna, maszynowa, kute części stalowe i surowiec żelaza.

„Cebeo", Centralne Biuro Sprzedaży Odlewów Ogrzewalnych; radjatory, rury żebrowe i łączniki do takowych

Tow. Akc. „Stąporków" w Stąporkowie: Surowiec odlewniczy, rury zlewowe i odlewy do celów kolejowych i przemysłowych.

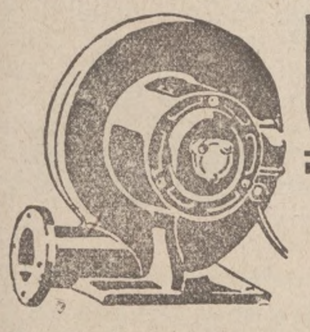
S-ki Akc. Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki: obrabiarki do metalu i drzewa

Jan Rehne i Synowie, Będzin: łańcuchy techniczne i gospodarcze.

S-ki Akc. „Val D'Or", Francja: wiertarki wszelkich typów, uchwyty, korby stolarskie, imadła precyzyjne i szlifierki.

Polecają do natychmiastowej dostawy ze składu:

Obrabiarki do drzewa i metalu. Maszyny blacharskie. Nożyce i dziurkacze do blachy. Narzędzia pneumatyczne. Pilniki krajowe i zagraniczne. Wszelkie narzędzia. Łożyska kulkowe i samosmarujące oraz wszelkie części transmisyjne. Pasy skórzane i z sierści wielbłądziej. Tarcze i wyroby szmerglowe, krajowe i zagraniczne. Artykuły techniczne. Aparaty do spawania. Stal do różnych celów. Rury gazowe i kotłowe. Oryginalne szwajcarskie łączniki marki + G F +. Armatury i artykuły instalac.

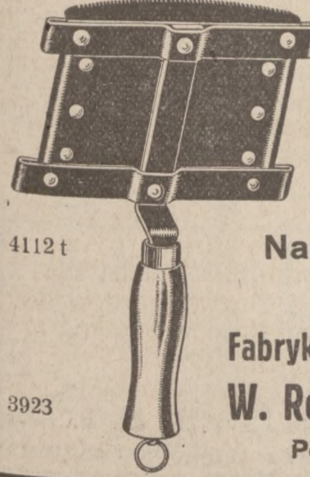
Wentylatory

na każde ciśnienie i każdą wydajność

d o s t a r c z a

Fabryka Maszyn Górniczych

3296 **Katowice-Załęże.**

Zgrzebła do koni

Szufelki do węgli

„ do śmieci

Haki do łóżek

4112 t **Narożniki do okien**

Wielkopolska

Fabryka Wyrobów Metalowych

3923 **W. Ressel i A. Olejniczak**

Poznań, Łazarska 2.

Senkinga

Pralnie mechaniczne: pralnice, wirówki, kalandry i t. d.

Urządzenia kuchenne: kotły do gotowania na gaz, parę i węgiel, skrobaczki kartofli, siekarki mięsa i inne maszyny pomocnicze.

Przedstawiciel: 4197

Stanisław COHN

WARSZAWA, Senatorska 36 **Telefon 41-62, 41-61.**

Szlifowanie cylindrów

3—20 m/m ⌀ z 1/100 m/m dokładności na specjalnej automatycznej maszynie do szlifowania cylindrów szwajcarskiego fabrykatu L.Kellenberger,Szwajcarja

Wykonuje się:

tłoki wszelkich rozmiarów | **pierwszorzędny odlew**

pierścienie tłokowe

sworznie tłokowe 3796

stal chromniklowa cementowane i szlifowane z 1/100 m/m dokładnością

zawory

z wysoko wartościowej stali chromoniklowej

dostarcza szybko — precyzyjnie — tanio

Specjalne przedsiębiorstwo tego rodzaju w Polsce

R. Gunsch, Motory

ul. Wielka 6 **Poznań** **Tel. 3928**

Warsztaty - Rabat **Kosztorysy bezpłatnie**

„Der Eisenhändler"

Otto Hoffmanna Wydawnictwo w Bunzlau na Śląsku.

Znane najlepsze i ulubione pismo fachowe dla branży żelaza, towarów żelaznych, narzędzi, sprzętów domowych i kuchennych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy informator źródeł zakupu i organ ogłoszeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 30-tu lat i dwa razy w tygodniu.

Na życzenie wysyła się numery na okaz.

Administracja „Rynku Metalowego i Maszynowego" Poznań, Wielka 10. — Tel. 2277.

W Polsce dużo się mówi i pisze o eksporcie, ale intensywnie i szczerze mało kto się doń zalicza. Co tam wywozić za góry, za morza, kiedy towar sprzedać można na miejscu, znajomym, prawie swoim. Potrzeba lekkiej tylko poprawy konjunktury, aby przestano dbać i starać się o eksport, aby zaniechano wszelkich wysiłków w tym kierunku, aby machnąć ręką na asekurację przed szybką zmianą konjunktury. Tymczasem ludzie na dalekim świecie przyzwyczajają się do towarów, kupcy lgną do starych dostawców swoich. Nie wtedy pora na staranie o dalekie, obce rynki zbytu, kiedy bieda i trwoga zaglądają w oczy, ale wówczas, gdy powodzenie wewnętrzne pozwala na rozmach szerszy.

*

Targi Wschodnie we Lwowie są dorocznem przypomnieniem tej zasadniczej prawdy ekonomicznej, która powinna wreszcie już przeniknąć do świadomości gospodarstwa polskiego. Targi Wschodnie we Lwowie są nietylko wyrazem istniejącego w zarodku pędu do polskiej ekspansji gospodarczej, ale wybiegają naprzód daleko, wskazują przed nami drogi rozkwitu i dobrobytu powszechnego w kraju. Z. G-g.

O udział Polski w Targach Zagranicznych.

Polska Ekspansja Gospodarcza w Warszawie, w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych i Ministerstwem Przemysłu i Handlu oraz przy czynnej współpracy Dyrekcji Targu Poznańskiego i Grecko - Polskiej Izby Handlowej w Atenach, przystępuje do zorganizowania udziału Polski w tegorocznych jesiennych Międzynarodowych Targach w Salonikach (Grecja), które odbędą się na początku września rb.

Podkreśla się, iż do udziału w Targach w Salonikach będą dopuszczone tylko te firmy polskie, dla których się okażą faktyczne możliwości zbytu na rynku greckim, wzgl. na rynkach Bliskiego Wschodu.

Pan Śliziński, dyrektor Grecko - Polskiej Izby Handlowej w Atenach, który w Polsce przebywać będzie jeszcze około 6 tygodni, chętnie udzieli każdego czasu wszystkim zainteresowanym szczegółowych informacyj w biurze Targu Poznańskiego, ul. Głogowska 42 w Poznaniu.

Powszechna wystawa krajowa*).

W dniu 1 maja rb. odbyło się zebranie organizacyjne Towarzystwa Powszechnej Wystawy Krajowej w 1929 r., która odbędzie się w Poznaniu i ma za cel zobrazowanie wytwórczości gospodarczej polskiej za okres pierwszego dziesięciolecia niepodległości.

Zarząd Towarzystwa składa się z 5 członków, wybranych przez Radę, Rada zaś składa się z 30 osób, wyłonionych przez Walne Zebranie, przyczem Radzie przysługuje prawo kooptacji. Członkowie Towarzystwa nie opłacają żadnych składek. Ogólne zebrania członków muszą się odbywać przynajmniej raz do roku.

W skład Rady Nadzorczej weszli pp.: prez. dr. M. Barciński, star. L. Begale, inż. dr. Szyszko - Bohusz, dyr. inż. A. Ciszewski, prez. inż. J. Czarliński, sen. W. Czartoryski, prez. J. Donimirski, prez. T. Epstein, prez. K. Fudakowski, inż. W. Hedinger, prez. B. Herse, prez. Wł. Jewasiński, prez. J. Jeziorański, prez. B. Kasprowicz, b. min. inż. J. Kiedroń, sen. K. Kowalczyk, prez. St. Lubomirski, prez. Marchlewski, prez. dr. J. M. Rozwadowski, J. Götz-Okocimski, prez. K. Otmański, prez. dr. St. Pernaczyński, prez. C. Ratajski, b. min. dr. Wł. Stesłowicz, prez. W. Szulczewski, prez. inż. T. Wdziękoński, prez. dr. F. Weinschenck, prez. A. Wierzbicki, dr. Williger, prez. J. Żychliński.

*) P. „Przemysł i Handel" zesz. 16/1927 str. 508.

Niemiecki „Urząd wystaw i targów".

Pod nazwą powyższą powstaje w Niemczech nowa organizacja, której rdzeniem pozostanie dotychczasowy urząd targowo - wystawowy przemysłu niemieckiego (dawniej „stała komisja wystawowa przemysłu niemieckiego"). Urząd ten w ciągu dwudziestu lat istnienia położył uznane zasługi na polu targów i wystaw, występując jako przedstawiciel eksponatów przemysłowych, a nadto i rzecznik całokształtu życia produkcyjnego Niemiec.

Zagmatwanie stosunków na polu targów i wystaw specjalnie w Niemczech, a w ogólności i zagranicą, skłoniło zainteresowane gałęzie gospodarstwa do uznania konieczności rozbudowy urzędu tego na daleko szerszych podstawach. W ten sposób ma być umożliwione zaspokojenie uzasadnion. dezyderatów i postulatów gospodarstwa niemieckiego w większej niż dotychczas mierze i aniżeli uczynić to mogła organizacja dotychczasowa, oparta prawie wyłącznie na sferach produkcyjno - przemysłowych. Głównym organem nowego niemieckiego urzędu wystaw i targów będzie t. zw. komitet, w którym zasiadać będą przedstawiciele wszystkich czołowych organizacyj gospodarczych, zwłaszcza też handlowych i kupieckich. G.

WEŁNĘ DRZEWNĄ

do opakowania i wyścielania

Sznury z wełny drzewnej

(Holzwollseile)

do izolowania przewodów parowych i do opakowania studni i maszyn

dostarcza tanio

w pojedyńczych belach lub wagonami

Przemysł Drzewny

HERMANN SCHÜTT

Czersk — Pomorze

3988

KAGAŃCE DRUCIANE

własnego wyrobu, dla psów wszystkich ras, sprzedaje hurt. i detalicznie

R. GLINIECKI i S-ka

Kraków, ul. Szewska 2. Tel. 3080

Cenniki na żądanie 4013

Pierwsza krajowa fabryka naczyń i maszyn mleczarskich

Konstantego Millera

Sp. z ogr. odp.

w WARSZAWIE

ul. Belwederska nr. 5, dom własny, telefon nr. 45-03.

Fabryka wyrabia wszystkie naczynia, potrzebne do mleczarstwa, jako to konwie, mierniki, skopce, oziębiacze, pasteryzatory, podgrzewacze itp. wszystko tylko w gatunkach pierwszorzędnych.

KONWIE

do przewożenia mleka

z pokrywą na zawiasach, zamknięcie hermetyczne, bez szwów i nitów, fason prosty, cylindryczny, poczwórnie cynowane z grubej blachy.

Egzystuje od 45 lat. 4075

ŁAŃCUCHY:

Rolkowe — marki Wippermann i Brampton

Rozdzielcze t. zw. bezszelestne

Gall'a przegubowe

Ewart'a żeliwne pociągowe

Fleyer'a stalowe na nitach.

Do samochodów, motocykli, rusztów automat., traków, transporteurów, elewatorów, maszyn włókienniczych i t. d. i t. d.

JEDYNY W POLSCE SKŁAD SPECJALNY:

„ROTAX"

WARSZAWA

NIECAŁA 1 ÷ TEL. 154-87.

4145

Zakład Fotochemigraficzny

Roman Sawicki

Warszawa Wspólna 45 tel. 65-76.

POLECA:

JAKO PIERWSZĄ W KRAJU WYTWÓRNIĘ

TABLICZEK METALOWYCH i SZYLDZIKÓW REKLAMOWYCH

TRAWIONYCH I ZABARWIANYCH CHEMICZNIE NA KOLORY, ODPORNYCH NA TEMPERATURĘ I USZKODZENIA

CENY NA ŻĄDANIE

4085

„IDEAŁ"

nóż do krajania słomy na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci 3641

Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Fabryka Maszyn

POZNAŃ, Piotra Wawrzyniaka 28/30 — Telefon 69-50 — 61-17.

Z życia placówek przemysłowo-handlowych

H. CEGIELSKI, TOW. AKC. W POZNANIU.

Ostatniego kwietnia rb. na sali posiedzeń Banku Związku Sp. Zarobkowych w Poznaniu odbyło się Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonarjuszów Tow. Akc. H. Cegielski w Poznaniu. Przewodniczył prezes S. Samulski. Sprawodanie Zarządu przedstawił dyr. Wacław Fachinetti. W sprawozdaniu dyr. Fachinetti zaznaczył, iż w rzeczywistości rok sprawozdawczy 1926 rozpoczął się kryzysem gospodarczym na całej linji. I mimo poprawy w marcu i kwietniu w rezultacie pierwsze półrocze musiało dać wynik negatywny. Obroty w przedsiębiorstwie ilustrują najwymowniej cyfry sprzedaży, które wykazują w pierwszym kwartale zł. 1.198.494, w II kwartale 1.148.580 zł., w III kwartale 3.252.228, w IV kwartale 8.220.252 zł. Ogólna cyfra produkcji, preliminowana na r. 1926 w sumie zł. 11.820.000 osiągnęła cyfrę 16.775.542 zł. Przeciętna cyfra zatrudnionych w r. 1926 wynosiła 2.086 robotników i 229 urzędników. Najmniej ożywienia wykazywał oddział I. przedsiębiorstwa w fabrykacji maszyn i narzędzi rolniczych, a pozostałe z krytycznego sezonu r. 1925 niewyprzedane zapasy starczyły zupełnie na zapotrzebowanie r. 1926. Ceny kształtowały się nisko z powodu zastoju na rynku maszyn rolniczych. Drugie półrocze przyniosło już małe ożywienie i są widoki, że rok 1927 będzie pomyślniejszy, chociaż o normalnej konsumcji niema mowy.

Pominąwszy wiele innych większych prac, Towarzystwo wybudowało pierwszorzędną fabrykę lokomotyw w czasach najkrytyczniejszych, stwarzając placówkę, niezbędnie potrzebną państwu polskiemu, która jest niesłychanie doniosła dla ugruntowania zupełnego naszej niepodległości ekonomicznej. I należy przyznać, że zarząd Tow. zasłużył się dobrze całemu Państwu, realizując swe ogromne projekty. Na zasadzie dotychczasowych doświadczeń, przyznać należy, że fabryka firmy Cegielski postawiona jest na wysokim stopniu doskonałości i pod każdym względem może się mierzyć z najpoważniejszemi fabrykami świata.

Sprawozdanie komisji rewizyjnej złożył dyr. Kozielewski. Rachunek i bilans przyjęto i udzielono pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi. Zysk w sumie 125.345.10 zł. przeniesiono na pokrycie strat z roku poprzedniego. Rada Nadzorcza pozostała niezmienioną, ustępujących z kolei członków wybrano ponownie. Napływ dużych zamówień, potanienie kredytu i wogóle pomyślne horoskopy pozwalają mieć nadzieję, że rok 1927 będzie pierwszym po latach krytycznych, gdyż przedsiębiorstwo odrzuci poważne zyski.

„ZWIĄZKOWA CENTRALA MASZYN" TOW. AKC. W POZNANIU.

W dniu 2 b. m. odbyło się Zwyczajne Walne Zebranie akcjonarjuszów na sali posiedzeń Banku Związku Sp. Zar. w Poznaniu. Zebranie zagaił oraz przewodniczył prezes Rady Nadzorczej p. dr. Wł. Seydlitz. Członek Zarządu p. Lewicki przedstawił sprawozdanie Zarządu oraz bilans z rach. zysków i strat za rok gospodarczy 1926, z którego wynika, że ogólny kryzys gospodarczy, jaki zapanował w drugiej połowie 1925 r., oddziaływał jeszcze znacznie na bieg interesów w roku sprawozdawczym. Ujawniło się to przedewszystkiem w pierwszem półroczu, podczas gdy II półrocze — mimo niepomyślnych żniw — wykazuje znaczną poprawę. Najjaskrawiej uwydatniło się też w obrotach maszyn żniwnych, w których sprzedaż wynosiła zaledwie 10% ilości, sprzedanej w roku poprzednim. Obrót towarowy wynosił w roku sprawozdawczym 2.416.900.19 złotych, przewyższając o 15% obrót zeszłoroczny. Stratę, wykazaną w bilansie ubiegłym, w sumie 13.395.24 zł. odrobiło Tow. w roku sprawozdawczym, zamykając rok pozatem zyskiem 3.241.74 zł. W połowie roku gospodarczego przeniosło Tow. biura i magazyny części zapasowych swoich z ul. Wjazdowej i Skośnej do obszernych ubikacyj przy ul. Fr. Ratajczaka 16, zajmowanych dotąd przez firmę H. Cegielski. Znaczny zapas towarów, który przechodzi na rok 1927, oraz dotychczasowe obroty, przewyższające o kilkadziesiąt procent równy czasokres r. 1926, pozwolą na korzystniejsze zamknięcie roku obecnego. Bilans z rach. zysków i strat na dzień 31 grudnia 1926, zamykający się po obu stronach sumą zł. 2.212.345,69 zł., przyjęto i udzielono pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej, zysk wykazany przeniesiono na rok następny. Ustępujących z kolei członków Rady Nadzorczej wybrano ponownie. W skład Zarządu wchodzi p. Kazimierz Lewicki.

R. GUNSCH, MOTORY — POZNAŃ, WIELKA 6.

Silniki spalinowe, które w ostatnich czasach znalazły nadzwyczaj szerokie zastosowanie, zwłaszcza w automobiliźmie i lotnictwie, wymagają po pewnym czasie z powodu zużycia odpowiedniego remontażu. Z czasem bowiem wycierają się nierównomiernie ściany cylindrów, zużywają tłoki przy których należy od czasu do czasu zmieniać pierścienie. W celu przywrócenia pierwotnej sprawności silnikowi, którego cylindry z powodu wytarcia niedostatecznie spełniają swe zadanie, należy je wyszlifować jak również dostosować odpowiednie pieścienie tłokowe. Jest to robota wymagająca nadzwyczajnej precyzyjności i może być wykonana za pomocą odpowiednich maszyn.

Tego rodzaju urządzenia posiadają **w Poznaniu warsztaty p. R. Gunscha przy ulicy Wielkiej 6,** cieszące się od dawna dużem zaufaniem szerokiej klienteli.

W warsztatach p. R. Gunscha znajduje się obok całego szeregu nowoczesnych urządzeń do wyrobu części zapasowych dla silników, także specjalna automatyczna maszyna do szlifowania cylindrów szwajcarskiej fabryki L. Kellenbergera, która zapewnia dokładność szlifowania cylindrów o przekroju 30—200 m/m do 1/100 m/m. Firma wykonuje pierwszorzędne odlewy tłoków wszelkich rozmiarów pierścienie tłokowe, sworznie tłokowe, jak również zawory z wysokowartościowej stali chromoniklowej.

TOW. AKC. BUDOWY TRANSMISYJ, MASZYN I ODLEWNI ŻELAZA — J. JOHN W ŁODZI.

Niejednokrotnie już zwracaliśmy uwagę na ogłoszenie powyższej placówki wytwórczej, zajmującej w życiu gospdospodarczem Polski nader poważne stanowisko. Początkowo małych rozmiarów, dzisiaj omawiane Tow. Akc. ze względu na kolosalne obroty zmuszone jest utrzymywać we większych miastach Polski własne biura sprzedaży, gdzie wszelkie towary oddaje się po cenach fabrycznych. Wymienić tu w pierwszym rzędzie należy koła zębate, oryginalne kotły Strebl'a do ogrzewań centralnych, walce młyńskie, tokarki pociągowe, wiertarki, wygładziarki i wreszcie cały szereg innych przedmiotów, które wymienione są w ogłoszeniu omawianej placówki.

Wyroby fabryki J. John w Łodzi mówią same za siebie. Mamy tu bowiem do czynienia z wybitną placówką przemysłowo-twórczą, tem wybitniejszą, że wiele fabrykatów, które ona dzisiaj produkuje do niedawna jeszcze byliśmy zmuszeni importować z zagranicy. Z całem uznaniem patrzymy więc na rozwój tej żywotnej placówki, która obok dużej inicjatywy przemysłowo-handlowej twórczą pracą toruje sobie drogę do tem silniejszej ekspansji i tem większego rozrostu.

Tow. Akc.

PRZEMYSŁU METALURGICZNEGO

w POLSCE

Radomsko

Adres telegraf.: „Metal". Telefon nr. 22.

WYRABIA:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony, drut miedziowany, drut kolczasty.
GWOŹDZIE wszelkiego rodzaju, sprężyny meblowe, nity żelazne i miedziane.
LINKI z drutu stalowego o wysokiej wytrzymałości do wszelkiego użytku.
ŚRUBY i wkrętki do mebli, podkładki, wkrętki do drzewa żel. i mosiężne, wkrętki kute, śruby jasne do metali.
ŁOPATY i szpadle wszelkich kształtów i gatunków z trzonkami lub bez.
WIDŁY stalowe. 2984
KONSTRUKCJE ŻELAZNE, jako to: dachy, mosty, zbiorniki, pomosty, kolejki przenośne, zwrotnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice tramwajowe, wagoniki, kolejki napowietrzne, dźwigi i krany, szkielety wież kościelnych, taczki żelazne i t. d.

Artykuły do szlifowania

jak płótna, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos", korundu i karborundu. Minerały mielone, szmergiel i pomeks wszelkich grubości

poleca

Haeberle i S-ka Tow. Kom.

Pierwsza Polska Fabryka Wyrobów Szmerglowych

2796 **Grodzisk - Mazowiecki** 3724

OMEGA

T. z o. p.

Jedyna specjalna fabryka mosiężnych karniszy do okien w Zachodniej Polsce.

Bydgoszcz, Jagiellońska 11.

Telefon 334. Adr. telegr.: „Omega Bydgoszcz".

Ceny bezkonkurencyjne.

Korony do łańcuchów na składzie.

Ponadto wykonujemy na zlecenie wszelkie inne wyroby metalowe dla wszystkich gałęzi przemysłu elektrycznego i gazowego, oraz wszelkie artykuły sztancowane, tłoczone, prasowane i wyciskane we wszelkich rodzajach metali podług nadesłanych nam wzorów lub rysunków po cenach najniższych.

42?9

Józef Richter - Biała

Śląsk Cieszyński - Bielsko

Łóżko dywanowe marki „Perfekt"

Natychmiast do użycia.

4309 4200

Drobne wyroby

galanteryjne i techniczne, tłoczone z blachy żelaznej, wykonywa na zlecenie masowo według nadsyłanych wzorów **„OLKUSZ" Fabryka Naczyń Emaljowanych, S. A. w Olkuszu (Wojew. Kieleckie).**

4158

Tanie ogrzewania wodą

mieszkań, ogrzewania parowe, powietrzne, przewietrzania, **odkurzania**, odemglania. **Wodociągi**

inż. A. i K. JARNUSZKIEWICZ

KRAKÓW, ŁOKIETKA 26 - TEL. 2059

4111

Wytwórnia Pędni, Maszyn i Odlewnia Żeliwa

KRAWCZYK i S-ka

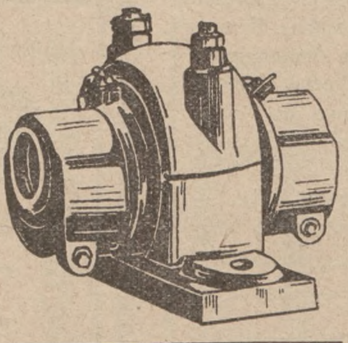
w Zawierciu

Specjalność: PĘDNIE, odlewy maszynowe i budowlane żeliwne i bronzowe, koła zębate stożkowe i czołowe.

STALE NA SKŁADZIE SPRZĘGŁA CIERNE HILLA.

Całkowite urządzenia elewatorów i transporterów zbożowych i węglowych.

OKNA ŻELAZNE KUTE.

WŁASNE BIURO w Warszawie, ul. Krucza 16, tel. 105-17.

Przedstawicielstwa:

na Wielkopolskę: Biuro Inżynierskie St. Grabianowski i S-ka w Poznaniu, Plac Wolności 14a, tel. 40-10 i 40-11, tamże stale na składzie konsygnacyjnym: wałki transmisyjne, łożyska, wieszaki Sellersa, koła pasowe i t. p. 4081 t

na Pomorze: Biuro Inżynierskie St. Grabianowski i S-ka w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 66, tel. 912.

na Małopolskę Zachodnią: Inż. J. Lombardo w Krakowie, ul. Szewska 24.

na Zagłębie Dąbrowskie i Górny Śląsk: Inż. St. Okoński, Sosnowiec, ul. Kaliska 1c, telefon 694.

3677

SAMULSKI I S-KA, PLESZEW — FABRYKA MASZYN I ARMATUR — ODLEWNIA I KOTLARNIA.

Do najważniejszych działów na Międzynarodowych Targach Poznańskich należą niewątpliwie maszyny rolnicze, reprezentowane bardzo obficie. Wśród eksponatów zauważyliśmy bardzo wiele nowych typów, dostosowanych do wymagań nowoczesnej kultury gleby.

S. Samulski i Sp. w Pleszewie Wlkp. przysłała na Targi maneże, oparte na dębowych ramach różnej wagi i do wyborowego zaprzęgu od 1—4 koni. Dalej sieczkarnie bębnowe, 3 i 4 kosowe, przeznaczone na zapęd ręczny i maneżowy, wagi od 260—310 kg. oraz kolcówki na zapęd maneżowy i ręczno-maneżowy. Wreszcie między eksponatami zwraca uwagę gniotownik do kuchów „Rekord" o trzech parach ruchomych walców na zapęd mechaniczny, wagi ca 550 kg. i ca 1000 kg. wydajności na godzinę. Praktycznym przyrządem jest również 2-kadziowy parownik do kartofli. Dla większych gospodarstw rolnych szczególniejsze znaczenie mają sieczkarnie bębnowe na zapęd mechaniczny z zastosowaniem wentylatora, wagi 800—900 kg. Wreszcie oprócz maszyn żniwnych znajdują się brony posiewne 2 do 6 polowe, typu lekkiego oraz średniego, wagi od 18 — 95 kg. Komplet narzędzi uzupełniają 3-częściowe walce gładkie do buraków, wagi 350 do 420 kg. Fabryka wyrabia również pompy ssące filarkowe, nadające się do każdej studni, 2-cylindrowe wodociągowe, zapędy do pomp, zbiorniki na wodę pojemności od 500 do 1000 litrów oraz hydrofory.

BREITFELD, DANEK I S-KA.

Wielkie zainteresowanie w kołach młynarzy na tegorocznych Wiosennych Targach Poznańskich wzbudziły eksponaty znanej fabryki **Breitfeld, Danek i Ska,** której generalną reprezentację posiada firma M. Steinhaus we Lwowie, ul. Grodecka 10a. Pp. Młynarze poraz pierwszy mieli sposobność naocznego zapoznania się z wyrobami tej światowej sławy placówki wytwórczej. Jak nas zresztą informują koła fachowe, postawy walcowe firmy Breitfeld, Danek i Ska są najnowszej konstrukcji, a jakość towaru jest pierwszorzędna. Zresztą sama nazwa firmy produkującej, znana od dziesiątek lat, stanowi dostateczną rękojmię, że towar dostarczony jest bez zarzutu. To też firma na Targach miała nadzwyczajne powodzenie m. i., jeżeli chodzi o perlaki, łuszczaski, reformy, które już samym wyglądem zewnętrznym wywoływały bardzo dodatnie wrażenie.

Z całym naciskiem musimy podkreślić tę okoliczność, że firmy zagraniczne decydują się wreszcie na odnowienie długo zaniedbanych stosunków handlowych, właśnie przez udział w Targach Poznańskich. Są one bowiem instytucją handlową, zatem położenie w handlu decyduje o ich powodzeniu.

JÓZEF RICHTER — BIAŁA.

Doroczne Targi Poznańskie są nietylko poglądem na naszą zdolność wytwórczą i dokonane w tym kierunku postępy, lecz ilustrują zarazem rozwój poszczególnych zakładów fabrycznych. Żywym tego dowodem był oddział firmy **Józef Richter z Białej** (Śląsk Cieszyński), która demonstrowała zwiedzającym Targi nadzwyczaj praktyczne **łóżko dywanowe** marki „Perfekt", natychmiast gotowe do użycia. Z naszej strony możemy śmiało powiedzieć, że jakość wyrobu wytwórni p. Richtera jest sama dla siebie tak świetną reklamą, że każdy o utrzymanie firmy na dotychczasowym poziomie i dalszy chlubny jej rozwój może być spokojnym.

PRZEMYSŁ DRZEWNY, HERMANN SCHUETT — Czersk POMORZE.

należy do młodych placówek przemysłu polskiego, wykazujących nadzwyczaj szybki i chlubny wprost rozwój. Firma ta dostarcza wełnę drzewną do opakowania studni i maszyn, po cenach konkurencyjnych. Nawiasem mówiąc, fabrykaty te nietylko dorównują, lecz przewyższają znacznie najbardziej renomowane tego rodzaju fabrykaty zagraniczne, dzięki czemu firma Schütt zyskała pełne zaufanie i poparcie odpowiednich sfer handlowo-przemysłowych oraz szerokich kół swej klienteli. Interesowanym sferom kupiectwa polecamy omawiane zakłady wytwórcze zasłużonemu poparciu.

ZAKŁAD FOTOCHEMIGRAFICZNY, ROMAN SAWICKI — WARSZAWA, WSPÓLNA 45

jest pierwszą i największą w kraju wytwórnią, która masowo produkuje tabliczki oraz szyldziki metalowe, trawione i zabarwiane chemicznie na kolory, a zarazem odporne na temperaturę i uszkodzenia. Jak wiadomo, podobne wyroby sprowadzaliśmy dotychczas po większej części z zagranicy. Dzięki najnowszym urządzeniom technicznym, fachowym siłom kierowniczym, pierwszorzędnemu wykonaniu i cenom konkurencyjnym, wyżej wymieniony zakład wyrobem swym wyrugował prawie całkowicie z rynku krajowego fabrykaty obce swego zakresu działania. Zwracamy więc uwagę na ogłoszenie tej firmy, i polecamy ją zarazem jako najtańsze i nader korzystne źródło zakupu i dostawy.

Z BRANŻY

Zakończenie zatargu w przemyśle metalowym.

Zatarg, wynikły w początkach kwietnia w przemyśle metalowym na terenie woj. kieleckiego, został zakończony na skutek zgody obu stron — oddania sprawy pod rozstrzygnięcie komisji arbitrażowej. Ze względu jednak na trudności ukonstytuowania takiej komisji, strony zgodziły się na jednoosobowe rozstrzygnięcie konfliktu przez wojewodę kieleckiego p. Manteuffla, który podjął się arbitrażu i zdecydował, że winny być podniesione zarobki w przemyśle metalowym woj. kieleckiego (bez Zagłębia Dąbrowskiego) o 10 proc. Pracodawcy i robotnicy przyjęli rozstrzygnięcie do wiadomości i praca odbywa się normalnie.

Akcje Huty Laura.

Prowadzone od dłuższego czasu rokowania w sprawie nabycia z rąk Bosela większego pakietu akcyj Huty Laura zostały ostatecznie zakończone, akcje te nabył Weiman z Aussig. O akcje te starała się napróżno grupa księcia Radziwiłła, mająca poparcie Banku Polskiego.

Budowa statków.

Od blisko roku zaznacza się w dziedzinie budowy statków bardzo znaczne ożywienie. Gdańskie stocznie i warsztaty budowy statków są mianowicie wskutek zamówień polskich zajęte nieomal zupełnie i normalnie. Natomiast w dziedzinie budowy łodzi panuje jeszcze brak zamówień:

Spis wystawców na III Międzynarodowych Targach Poznańskich branży metalowej i budowlanej.

ALPAKOWE WYROBY.

Alland i Ska, Sp. z o. o., Wytwórnia wyrobów srebrnych, Warszawa, ul. Chłodna 5, tel. 322-95, 101-87.

Ewentow Stanisław, Warszawa, ul. Nowolipki 9, tel. 194-68, 211-89.

Kummer Adolf, Warszawa, ul. Rymarska 8, telefon 194-05, adr. telegr. „Kummer".

ALUMINJOWE WYROBY.

Lender i Syn, Olkuska fabryka wyrobów aluminjowych i metalowych, Katowice, ul. Szopena 7.

Linkowski Roman, Fabryczna sprzedaż wyrobów nożowniczych, platerowanych, alpakowych i aluminjowych, Warszawa, ul. Marszałkowska 102, tel. 242-46.

„Metalurgja", Tow. Częstochowskiej fabryki odlewów i emalernji, Sp. z o. o., Częstochowa, Krótka 31, tel. 246.

APARATY DO ODMIERZANIA BENZYNY.

„Satam", Société Anonyme pour tous Appareillages Mécaniques Levallois-Perret (Seine) 7, rue Ernest Cognac. Przedstawiciel Pierre Vallet, Poznań, św. Marcin nr. 5, tel. 24-51.

Vallet Pierre, Poznań, św. Marcin 5, tel. 24-51. Przedstawiciel firmy „Satam", Société Anonyme pour tous Appareillages Mécaniques, Levallois-Perret (Seine) 7, rue Ernest Cognac.

ARMATURA.

Duchowski Stefan, Biuro inżynierskie, Poznań, Pocztowa 21, tel. 32-26. Przedstawiciel firm: Ferrum, S. A., Katowice-Zawodzie; Hänni & Co. A. G., Jegensdorf (Szwajcarja); Berlin-Anhaltische Maschinenbau A. G. „Bemag", Breslau.

„Gerdes", Przemysł fosforbronzu, Sp. z o. o., Katowice, Wojewódzka 42. Przedstawiciel Gustaw Macher, Poznań, Wyspiańskiego 6.

Kabelwerk-Duisburg. Przedstaw. Geldersche Handel Miy Detnichem (Holandja). Oddział w Polsce: Sieraków n. Wartą, tel. 1.

Krzywiec Aleksander, Metalowa fabryka masowej produkcji „Prodmetal", Bydgoszcz, Błonia 8, tel. 402.

Metalowa fabryka masowej produkcji „Prodmetal", Inż. Aleksander Krzywiec, Bydgoszcz, ul. Błonia 8, tel. 402.

„Pocisk" Ska Akc., Zakłady amunicyjne, Warszawa, ulica Mińska 29, telefon: Centrala Pocisk.

Samulski S. i Sp., Pleszewska fabryka maszyn, Pleszew, tel. 36.

Uthke Erwin, Poznań, ul. Towarowa 21a, tel. 18-37, Gdańsk, Boetchergasse 23-27, tel. 277-88.

Zjednoczenie Fabryk Gazów Przemysłowych, Wełnowiec obok Katowic (G. Śląsk), szyb Alfreda, tel. 8-10 Katowice i 4-88. Przedstaw. firmy Griesheimer Autogen-Verkaufsgesellschaft, Frankfurt a M., Griesheim.

BLACHA I BLASZANE WYROBY.

Braunstein Wł. i Wł. Szamota, Fabryka wyrobów blaszanych, dawn. Wł. Grynkiewicz, Warszawa, ul. Klonowa 14, tel. 10-72.

Cynkownia Warszawska, właśc. Inż. T. Rapacki i Z. Święcicki, Warszawa, Boduena 3, tel. 52-77.

Fabryka Wyrobów Metalowych i Blaszanych, Fr. Strehlau, Toruń—Pomorze, ul. Rabiańska 4, tel. 188.

Giesche, Sp. Akc., Katowice, ul. Podgórna 4, tel. 430, 683, 12-09, 23-31.

Huta Bismarka T. A., Hajduki Wielkie, G. Śląsk.

Jezierski Władysław, Poznań, ul. Słowackiego 38, tel. 69-47.

Ressel Władysław i Olejniczak Adam, Wielkopolska fabryka wyrobów metalowych, Poznań, ul. Łazarska 2, tel. 63-40.

Śląskie Kopalnie i Cynkownie, Sp. Akc., Górny Śląsk, Królewska Huta.

Stein Józef & Co., Wiedeń, XV. Akkonplatz 5/6, tel. 39-3-34.

Weinreb G., Warszawa, ul. Koszykowa 51, tel. 161-34.

BRONZOWNICZE WYROBY.

Białkowski A., Poznań, ul. Strumykowa 8, tel. 10-14.

Cirine—Werke, Chem.-Techn. Fabryka Eger (Czechosłowacja). Przedstawiciel: Fr. Hoffmann Eger (Czechosłowacja).

Duchowski Stefan, Biuro Inżynierskie, Poznań, Pocztowa 21, tel. 32-26.

Dziabaszewski Józef i Ska, Fabryka maszyn, Poznań, ul. Przemysłowa 35, tel. 31-53, 622; adr. telgr. „Dezet", Poznań.

Eichhorn G., Weld (Selinger). Przedstawiciel: Fr. Hoffmann, Eger (Czechosłowacja).

Felczyńscy Bracia, Odlewnia dzwonów, Kałusz, ul. Siwiecka, Przemyśl, Krasińskiego 63.

„Gerdes", Przemysł Fosforbronzu, Sp. z o. o., Katowice, Wojewódzka 42. Przedstaw. Gustaw Macher, Poznań, Wyspiańskiego 6.

Kubś i Gogołkiewicz, Poznań, Zaułek Św. Wojciecha 2, tel. 16-92.

„Prodmetal", Metalowa fabryka masowej produkcji Inż. Aleksander Krzywiec, Bydgoszcz, Błonia 8, tel. 402.

„Sam", Sp. Akc., Münstermann, Katowice, ul. Raciborska 8, tel. 11 i 577; adr. telgr. „Sam—Katowice".

Schler Artur, Weld (Selinger). Przedstawiciel: Fr. Hoffmann, Eger (Czechosłowacja).

Schorr i Sp., Norberg. Przedstawiciel: Fr. Hoffmann, Eger (Czechosławcja).

Schwabe Karol, Biała.

Segał Szymon, Warszawa, Leszno 18.

Ziółkowski B. i Ska, Poznań, Emilji Szczanieckiej 4, tel. 69-48; adr. telgr. „Ziółkowski—Poznań".

BROŃ I AMUNICJA.

Borowski G., Pierwsza w kraju fabryka broni siecznej, Warszawa, ul. Leszno 27, tel. 143-86.

Nakulski S., Fabryka broni, Gniezno, Rynek 9, tel. 205.

Pavey C. & Son. London 115/117 Cannon Street. Przedstaw. Marjan Siudzik, Poznań, ul. Słowackiego 16.

„Pocisk" Sk. Akc., Zakłady Amunicyjne, Warszawa, ul. Mińska 29, telefon :Centrala Pocisk.

Sté Anon. Verney Carnon & Co., Cours Fauriel St. Etienne (Loire).

BUDOWLANE MATERJAŁY.

Czerniewicz Edmund, Fabryka tektury na dachy i przetworów smołowcowych, Wronki, tel. 86.

Czubek M. i S-ka, Poznań, ul. Gwarna 8, tel. 36-91 i 32-12.

Fabryka Tektury na Dachy i Przetworów Smołowcowych, Edmund Czerniewicz, Wronki, tel. 86.

Fabryka Wyrobów Ceramicznych, Krotoszyn Przysieka S. A., Zarząd w Poznaniu, Pl. Wolności 3, tel. 53-45 i 32-12.

Glaetzer Gustaw, Poznań, ul. Mickiewicza 38, tel. 65-80.

Kaczmarek Wacław, Rakoniewice — Poznańskie tel. 14.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Kilkadziesiąt tysięcy osób czyta codziennie

Głos Lubelski

NAJPOCZYTNIEJSZY DZIENNIK
Z WYCHODZĄCYCH NA PROWINCJI

**Codziennie bogaty w treść doda-
je co niedzielę bezpłatny dodatek**

„Nasz Dodatek Ilustrowany“

DOSKONAŁY ORGAN DLA
WSZELKIEJ REKLAMY

Lublin, ul. Kościuszki Nr. 10.

TELEFONY:

Redakcji . . . . . 1-84.
Administracji . . . . 1-64.

Konto w P. K. O. 100.666 Adres telegr.: „Głos-Lublin“.

4205

Objąłem przedstawicielstwo
Tow. Akc.,

Robert Bosch

na Gdańsk i Polskę Zachodnią

i dostarczam światowej sławy wyroby Boscha, w krótkim terminie, ze składnicy.

Alfred Bauch, Danzig

Automobil-Zubehör engros

Langermarkt 32 4217 Telefon 248-06

SPECJALNY SKŁAD ODZIEŻY
ROBOCZO-ZAWODOWEJ
B. Hildebrandt
POZNAŃ UL. POCZTOWA 33 - TEL. 1471

4210

poleca:

PŁASZCZE I KITLE

dla mechaników, kowali, blacharzy, stolarzy i t. d.

FARTUCHY ZAWODOWE DAMSKIE

JAKI I BLUZY

ślusarskie i monterskie.

Ubrania kotłowe i szoferskie.

Własna fabryka odzieży zawodowej.

Wykonuję

nawijanie i wszelkie naprawy motorów dynamówek

po cenach przystępnych, gwarantując solidne wykonanie.
Warsztat Mechaniczno - Elektrotechniczny — JÓZEF GARSTKA, Grodzisk (Wlkp.), ul. Szeroka nr. 13. 4171

BACZNOŚĆ! BACZNOŚĆ!

Paleniska „ORKAN“

na miał węglowy, oszczędza 60%

S. RASZEWSKI - fabryka maszyn
Poznań, Przemysłowa 26. Tel. 28-91
Wentylatory! 4211 **Kolejki polne!**

Sensacyjny wynalazek!

„Chriso-Triumph“

Maszynka do obierania kartofli i owoców

oszczędza pieniędzy, czasu, walania i kaleczenia rąk. — Zastępcy poszukiwani. Gen przedstawiciele na Polskę:

H. Hannig i S-ka, Katowice

ul. Moniuszki 3. 4140

E. NACK'A Nast.

KATOWICE — ulica Francuska 1

Hurtowny Skład Towarów Kanalizacyjnych i Wodociągowych

Rury gazowe, kielichowe, zlewowe - kamionkowe

Zasuwy - hydranty

Powrozy smolowe, powrozy białe, ołów, chwytaki i t. d.

Okucia do mebli

zewnętrzne i wewnętrzne, **rysunki do mebli, papier do szlifowania, Arti-bejcy, Mattine.**

Role i szyny na drzwi posuwalne.

Obrazki do odciągania

(Abziehbild.) dla rzemiosła i przemysłu

„RENOMA“ 2702

Gustaw Kartmann

POZNAŃ, WIELKIE GARBARY 1.

Poważne źródła dostawcze

„MOMENT" śrubokleszcze stolarskie własnej fabrykacji, w rozmiarach średnicy rozstępu od 20 cm. do 1,50 mtr. poleca 3337b.
W. NAROŻNY i S-wie, Poznań I., ul. Ogrodowa 15/16. — Telefon 2658

Naczynia mleczarskie, naczynia kuchenne, wyroby blaszane cynow., kotły, zbiorniki do wody, mleka itp.
poleca J. Wiśniewski, Zakł. Blacharskie w Warszawie, Nowy Świat 62. Tel. 268-19 3318

Śruby „HELIOS" do drzewa toczone, mosiężne i poniklowane
Wszelkie części fasonowe mos.
Poznań, Rynek Łazarski 8. Tel. 6543. (2967

Narzędzia precyzyjne Przekroje (sznyty), matryce (sztance), formy i tłocznie do fabrykacji artykułów masowych z metalu, celuloidu, papieru, skóry, jako też do artykułów chemicznych, mydła, pasty etc. wykonuje na zamówienie. **Dostarczam i wykonuję** artykuły masowe podług wzor sztancowane, tłoczone i dęte. **Wykonuję wszelkie prace tokarskie** po cenach umiarkowanych. Za fachowe i wzorowe wykonanie gwarantuje długoletnia praktyka zagraniczna. JAN ŁAZAROWICZ i S-ka, POZNAŃ, ul. Mostowa 15. 2687

IMADŁA RÓWNOLEGŁE 80 — 150 szerokości.
Motor Polski T. A., Żnin. 3288

Hurt. rowerów, 615 maszyn do szycia i części zapasowych oraz broni i amunicji
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

Tokarnie precyzyjne 3615e
szybkotnące 180/1000, 1500, 2000 m/m
Tow. Akc. „WIEPOFANA" Poznań-Dąbrowskiego 81 - tel. 61-56

Fabryka wyrobów aluminiowych w Drawskim-Młynie (Wlkp.) dostarcza
łyżki i łyżeczki aluminiowe

Armatury wodociągowe, gazowe, ogrzewalne, toaletowe poniklowane oraz specjalne dla cukrowni, papierni, cementowni, fabryk chemicznych itp., **noże metalowe** dla fabryk papieru, **odlewy** według własnych i nadesłanych modeli z różnych aljaży dostarcza: Fabryka armatur i wyrobów metalowych firmy **Towarz. Kontynentalne dla handlu żelazem w Krakowie - ul. A. Potockiego 8.** 3142
Specjalność: bronz fosforowy odporny na kwasy.

Pomorska Fabryka Samochodów, Motorów i Maszyn
Bracia Cierpiałkowscy, Toruń, Szosa Chełmińska 53, Tel. 1471, dostarcza **wszelkie części samochodowe** 2854

Osie - Resory - Stal 5928
M. MATUSZEWSKI - POZNAŃ, Przemysłowa 22

Pojemniki
cechowane na rok 1927 wyrabia
Daniel Baldinger, Kraków,
Sebastjana 20. 3983
Zastępcy poszukiwani!

Plomby ołowiane w różnych wielkościach i w każdej ilości poleca 2866
Stec & Lisowski. Fabryka plomb. Toruń, Kochanowskiego 1a

S. E. E. „Suchy Element Elektryczny" Fabryka ogniw galwanicznych w Zawierciu. Województwo Kieleckie. 2973

VULKAN rozczyn gumowy (Gummilösung) wyrabia w najlepszym gatunku GUMY Poznań, ulica 27 Grudnia 15 3790

ARMATURĘ specjalną dla cukrowni gorzelni, rafinerji nafty, papierni, cementowni, fabryk chemicznych i innych zakładów przemysłowych.
Wyroby z kwasoodpornego bronzu fosforowego Dra Künzla
polecają
JANCZEWSKI i FREYMARK
Warszawa, Mokotowska 49.
2926b

Błotniki, chłodniki do samochodów, tanki do benzyny, wiadra do węgli, powleszaki do obrazów 2853
i inne artykuły blaszane poleca korzystnie St. Gulczyński
Poznań, ul. Dąbrowskiego 90. telefon 6679 !

Eisen- & Stahlerzeugnisse
G. m. b. H. 3768
Gdańsk Mü ch ngasse 16
Angielskie blachy białe i czarne

Wolne miejsce

Drawska Odlewnia żelaza i Fabryka Maszyn
Drawski-Młyn (Wielkopolska)
poleca
odlewy żeliwne o doskonałej jakości
2902 Dostawa terminowa. Piec codziennie czynny.

Odlewnia Metali i Warsztaty Mechaniczne
„Wartome", Poznań. ul. Polna 8 2862

Wolne miejsce

Zamki, zapory i zatrzaski patent. do drzwi
FERROPOL Sp. z o. o. Poznań, Św. Marcin 46. 3974

3980

Ręczne magle domowe i wszelkie maszyny rolnicze poleca
Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza. Bracia Biskapscy S. A. w Kołomyi. 178

MANOMETRY 3667
do pary, wody, amoniaku, specjalne wykonanie do **parowozów** i turbin, ciepłomierze rejestrujące na wielką odległość, pirometry i t. p.
St. Duchowski - Biuro inżynierskie
Tel. 32-26 **Poznań** Pocztowa 21.

PRACOWNIA DJAMENTÓW DO RŻNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH 4022

H. SZEFTEL
Warszawa, Graniczna 16
Egz. od 1882 r.

Sytuacja w handlu materjałami budowlanemi.

(Wywiad z p. Laskowskim, prezesem Zrzeszenia kupców materjałów budowlanych Polski Zachodniej).

Na zapytanie przedstawiciela Ajencji Wschodniej: Jak przedstawia się obecna sytuacja w handlu materjałami budowlanemi w Polsce Zachodniej, pan Laskowski, którego cenne wywody „Rynek Metalowy i Maszynowy" zamieścił już kilkakrotnie, udzielił następujących informacyj:

„Sytuacja jest niezła. Wczesna wiosna wpływa na pewną intensywność zamówień, pomimo, że widoki na ruch budowlany, o ile chodzi o nowe budowy, są bardzo słabe. **W handlu wapnem** nastąpiło ożywienie, głównie z powodu zwyczaju bielenia ubikacyj mieszkaniowych na wsiach przed świętami Wielkiejnocy, jak wogóle na wiosnę. Zamówienia napływają wobec tego do naszych dwóch fabryk w Piechcinie i Wapiennie dość liczne i załatwia się je obecnie w ciągu 10 do 14 dni. Fabryki skarżą się na niedostarczanie potrzebnej ilości wagonów. Stosunki handlowe regulowane są na podstawie wzajemnego porozumienia się wapienników z hurtownikami materjałów budowlanych, którzy każdorazowo ustalają ceny i listę hurtowników. Na początku sezonu ceny podwyższono mniej więcej o 5 procent tak, że cena sprzedawanego konsumentom wapna, łącznie ze skromnym zyskiem kupieckim, wynosi obecnie złotych 3,60.

W zakresie **handlu cementem** niema również powodu do skarg. Zważywszy, że w ubiegłym sezonie konsumenci zaopatrzyli się w cement „na zapas" po cenie 50 proc. niższej, obecny napływ zamówień jest stosunkowo zadowalający, co tłumaczy się wzmożeniem ruchu remontowego. Cena za beczkę cementu wynosi zł 21 do 22 (180 kg.). Biuro sprzedaży syndykatu pod firmą „Centrocement" w Warszawie nie daje gwarancji na dostawę żądanej marki fabrycznej i dostarcza materjał dopiero po 5—6 tygodniach. Unormowanie warunków dostawy ze strony syndykatu nie odpowiada należycie życzeniom kupiectwa. Krępującem jest zaprowadzenie rejonów sprzedaży na terenie całej Polski, dzięki czemu kupcom z Pomorza i Wielkopolski nie wolno sprzedawać na terenie b. Kongresówki".

„Na terenie Polski Zachodniej cały szereg cegielń, z powodu trudności finansowych zawiesił produkcję. Popyt na cegłę jest dość silny, tak, że pracujące cegielnie pozbyły się swych zapasów. Ceny doszły do 55 złotych za 10 000 sztuk. Fabryki papy dachowej pracują ponad przeciętną normę. Bardzo silna konkurencja podziałała na obniżenie cen, tak, że fabrykacja stała się obecnie mało intratną.

Sytuacja finansowa przedstawia się dla handlu niezbyt korzystnie, brak gotówki bowiem odbija się w tej branży silniej, aniżeli w poprzednich latach. Wpływa na to okoliczność, że sfery rolnicze, stanowiące gros klienteli nie płacą gotówką, lecz obiecują zrealizować zobowiązania częściami i to dopiero po żniwach, podczas gdy sami hurtownicy, nabywając towar, płacić muszą w połowie gotówką. Ponieważ położenie handlu zależne jest prawie w całości od ruchu budowlanego i sposobów jego finansowania, nie od rzeczy będzie wskazać na niedostateczność kredytów budowlanych z państwowego funduszu budowlanego, opieszałość w traktowaniu wniosków i zmiany, jakie mają być przeprowadzone w brzmieniu ustawy o rozbudowie miast.

Jakie są widoki na ożywienie ruchu budowlanego w naszym okręgu?

„Widoków wielkich niema, gdyż miasta b. dzielnicy pruskiej nie cierpią na brak mieszkań w tym stopniu, jak Warszawa i większe miasta w Małopolsce. Pożyczki zagranicznej, nawet gdyby miała być zrealizowana w ciągu tego roku, nie będzie można już wykorzystać w obecnym sezonie".

Aktualne sprawy budowlane.

Brak kredytu długoterminowego. — Podrożenie materjału budowlanego. — Drożyzna cegły.

— Prosimy zakomunikować nam, jak przedstawia się konjunktura w bieżącym sezonie budowlanym? — zagadnęliśmy ostatnio pewnego znanego warszawskiego przedsiębiorcę budowlanego.

— Bezwzględnie lepiej, niż w roku zeszłym. Jednak nie osiągnęliśmy jeszcze należytego rozmachu. Dużo mówi się o zwiększeniu kredytów, ale pod tym względem mamy przykre doświadczenie: kredyty przychodzą zawsze za późno, najczęściej — na jesieni, po sezonie. Głównym czynnikiem, który tamuje ruch budowlany, jest to, że budowanie nie jest dziś interesem, nie opłaca się. Budowanie opłacić się może dopiero wtedy, kiedy kredyt budowlany wynosi 6 procent, tak, jak przed wojną. Dziś wynosi on normalnie 9, 10 i 11 procent, tani kredyt mają jedynie spółdzielnie. To też dziś ruch budowlany rozwija się niemal wyłącznie w formach spółdzielczych, ruch natomiast, oparty na kalkulacji kupieckiej, zamarł i ożyje dopiero po potanieniu kredytu.

— Jak odbija się ostatnia podwyżka cen materjałów budowlanych na kalkulacji w budownictwie?

— Podwyżki cen żelaza, sięgającej 15 procent, zbytnio nie odczuwamy, bo żelazo nie gra jednak w budownictwie mieszkaniowem tak doniosłej roli. Również podwyżka cen cementu nie jest dla nas katastrofą. Natomiast nad wyraz deprymująco wpłynęła na przemysł budowlany podwyżka cen cegły, sięgająca 50—60 procent! Trzeba wiedzieć, że cegła jest artykułem, nie znoszącym transportu; to też, choćby krakowska cegła była naprzykład dwa razy tańsza od warszawskiej, musimy ją kupować w cegielniach warszawskich. A tymczasem — cegielnie warszawskie są niewystarczające, w dodatku — zachowują się one tak tajemniczo, że nigdy nie wiemy, czy cegły wystarczy, czy nie wystarczy. Gdyby naprzykład teraz napłynęły duże kapitały zagraniczne i ruch budowlany zyskałby podstawy pieniężne, kto wie, czy całego impetu nie zatkałaby poprostu — sprawa „ceglana". Jest też pewnem, że owa olbrzymia podwyżka cen cegły spowodowana została bynajmniej nie podrożeniem kosztów produkcji cegły, ale — faktem, że podaż nie dorównywa popytowi. Reasumuję: niedostateczna podaż i drożyzna cegły, to dziś jedna z główniejszych bolączek naszego budownictwa.

— A co, zdaniem pana tamuje głównie rozwój akcji budowlanej.

— Bez kwestji — brak taniego kredytu. Budowa domu powinna być tak skalkulowana, aby ją spłacał nietylko budujący, ale jeszcze i jego potomstwo. Budowa własnego domu czy mieszkania, to nie jest kupno garnituru albo kapelusza! Uważam to za pewnik, że gdy uzyskamy łatwy i tani kredyt długoterminowy, wówczas zaczną budować dosłownie wszyscy!

Glazury i emalje.

(Ciąg dalszy).

Do glazurowania dachówek, prostych wyrobów garncarskich, cegieł okładzin., robi się polewę z samego tlenku ołowiu (glejta, minja, masykol), która w ogniu łączy się z powierzchnią wyrobu na szkliwo. Ponieważ szkliwo to bez tlenków metali i miedzi, kobaltu, braunsztynu, żelaza itp. nie miałoby barwy, więc przy polewaniu dodajemy 3—5% na całą ilość polewy odpowiedni tlenek metalu.

Szkliwa ołowiowe są połyskujące i przeźroczyste. Ponieważ wyroby z glin czerwonych przebijają sw barwą przez szkliwo przeźroczyste, chociażby było zabarwione, więc kafle, wyroby garncarsk , dachówki i licówki muszą być pobiałkowane tj. powlek ne czystą glinką białą przez polewanie, zanurzanie, pędzlowanie lub nakrapianie wyrobu.

Wyroby, mające być pobiałkowane, muszą być wolne od kurzu i trochę podeschnięte, a sama pobiałka musi się zgadzać z masą wyrobu pod względem kurczenia i rozszerzania się, w przeciwnym razie szkliwo popęka lub złuszczy się,.

Do pobiałki na wyroby palone dodajemy 5% minji, celem lepszego związania się z masą wyrobu podczas palenia. — Pobiałkę zarabia się z wodą do gęstości śmietany (ilość wody 65%). Pobiałkowanie nazywają kaflarze „szmetrowaniem". — Po wyschnięciu pobiałki następuje właściwe glazurowanie, tj. rozrobioną glejtę z barwnikiem odpowiednim nakładamy na czerep.

Tak glejta, jak i barwik muszą być dobrze zamielone, roztarte na mokro, przyczem dolewamy wody, aby otrzymać płyn gęstości śmietany. Przedmiot mający być glazurowany zanurzamy, nakrapiamy lub oblewamy garnuszkiem emaljowanym. — Do lepszych wyrobów robi się pobiałkę tak, że zaraz dodajemy barwik przepalony z sodą lub potasem do glinki służącej za pobiałkę. Ponieważ wyroby pobiałkowane, zawierające barwik, jeszcze połysku nie dają, musimy zatem polać je jeszcze szkliwem bezbarwnem lub zabarwionem celem utrwalenia i wydobycia lepszej barwy.

Tablica zestawienia pobiałek do kafli i wyrobów majolikowych

	glina biała	glina żółto się paląca	glina czerwono się paląca	skaleń	kwarc	szkło białe	tlenek żelaza	tlenek kobaltu	tlenek miedzi	tlenek chromu	tlenek manganu	tlenek cyny
Biała pobiałku	100 części				10 części							5 części
„	10 „			10 części		40 części						
Niebieska	100 „			10 „		25 „		5 części				
Niebiesko-zielon.		100 części		10 „		25 „		4 „			3 części	
Jasno brunatna		50 „	50 części	5 „	30 „	10 „						
Jasno-czerwona			100 „	10 „		30 „						
Ciemno-brunatna			100 „	10 „		30 „					4 „	
Zielona	100 części				40 „				3 części			
Zielono-niebieska	100 „				35 „			3 „		2 części		
Jasno-zielona	100 „			10 „		35 „				3 „		
Żółta		100 „			10 „	30 „						
„	100 „						10 „					
Ciemno-czerwona			100 „	10 „		30 „	3 „					
Fioletowa	100 „				40 „						5 „	
Blado-szara	300 „	400 „		750 „				1 „		15 „		
Czarna pobiałka		10 „		10 „		25 „	10 „				10 „	

Uwaga: Każdy tlenek musi być przed użyciem do pobiałki przepalony z sodą lub potasem

Dla delikatniejszych kolorów używamy soli metali barwiących, a nigdy tlenów metali. Sole metali łatwiej rozczyniają się w szkliwie i dlatego dają żywszy kolor. Solami metali są: siny kamień czyli siarczan miedziowy, dwuchromian potasu czyli czerwony kamień, siarczan żelaza czyli kamień zielony itp. Ponieważ używamy soli metali rozpuszczalnych w wodzie, zatem musimy je przed użyciem stapiać z krzemionką. Często dodaje się tlenek cynku, który

Historja drogi.

Od drogi na palach do drogi kamiennej. — Asfalt w Pompei. — Mur do spacerowania. — Droga i ulica w średniowieczu. — Pierwsze bruki w Europie Środkowej.

Rzymianie znali obok dróg kamiennych z kamieniami przydrożnemi i dróg, wykładanych deskami dębowemi, także drogi na palach. Szerokość ich wynosiła 4 m. Budowano je na palach dębowych o długości 2 m, które wbijano do ziemi, a na tej podstawie kładziono obok siebie rozszczepione pnie. Natomiast droga kamienna miała nakrycie z małych, m no wdeptanych kamieni, powierzchnię nieco sklepioną z 2 bocznemi rowami na zbieranie wody deszczowej. Całemi milami ciągnęły się wzdłuż takich szos wojskowych pomniki, nie brakło też kamieni, z których można było wsiadać na koń. Kamienie milowe, zaopatrzone były cyframi, oznaczającemi odległości z nazwiskiem cesarza, który drogę zbudował.

Odkąd istnieją miasta, istnieje też bruk i już w Babilonie istniał makadam, tj. roztłuczony kamień, służący jako podkład płytom kamiennym. W Pompei używano do brukowania ulic asfaltu, ulice zaś były zawsze nieco sklepione dla ułatwienia odpływu wody deszczowej. Nierówności gruntu wyrównywano przez nawożenie drobnego kamienia, który ubijano.

Trzeba się dziwić znakomitemu stanowi budownictwa dróg na Wschodzie o ile porównać z nim stan dróg w Europie w wiekach średnich. Najbliższymi spadkobiercami sztuki budowania dróg Wschodu, były Grecja i Włochy. Prócz dróg głównych istniały drogi poboczne, które były wąskie i zacienione, i dlatego, jak mówi Tacyt, „zdrowsze". Szerokość ulic rzymskich sięgała od 2 do 7 m. Każda ulica miała po bokach chodniki, odgrodzone barjerą kamienną od jezdni. Ale niektóre ulice były tak wąskie, że dwa wozy nie mogły się minąć. O ile chciano ulicę zamknąć, czyniono to przy pomocy bloków dużych kamieni. Często robiono bruk z lawy, ciętej w bloki lub płyty. W poprzek zaś kładziono wystające kamienie dla

chociaż nie barwi, to jednak przy pomocy soli barwiących daje żywe kolory.

Solami barwiącemi zabarwiamy często gliny, gdy nie ma ona pożądanego zabarwienia. — Pisano wyżej, że sód, potas z kwarcem stapiają się na szkliwo. Są one więc topnikami. Oprócz tych topników, dających szkliwo, znamy jeszcze tlenek ołowiu czyli glejtę, albo minję, tlenek glinu, boru, wapnia, cynku i manganu. Zależnie od jakości wyrobu stosujemy ten lub ów topnik. Pamiętać jednak trzeba, że ten sam tlenek barwiący da inną barwę ze szkliwem ołowiowem, a inną ze szkliwem sodowem, lub potasowem, np. żelazo barwi szkliwo ołowiowe na piękny żółty kolor, a szkliwo sodowo-potasowe na zielono-żółty, tlenek chromu daje szkliwom ołowiowym barwę seledynową (trawiastą) a sodowym barwę słabą, brudną.

Wogóle wszystkie barwniki mniej rozpuszczają się w szkliwach ołowiowych, a więcej alkalicznych (tam, gdzie soda, potas) i dlatego szkliwa ołowiowe są ciemniejsze. Niektóre barwiące tlenki ułatwiają topliwość np. miedź, mangan, żelazo, od innych znowu szkliwa stają się trudno topliwe np. od tlenku cyny, chromu. — Na glinach czerwonych szkliwa zabarwione dają barwę prawie czarną. Dlatego kaflarze wyroby swe pobiałkują, albo robią z białych glin, zwłaszcza polewane emalją białą tj.: szkliwem ołowiowem zabarwionem tlenkiem cyny, która daje nieprzezroczystość i białość.

Szkliwa ołowiowe - cynowe są najtrudniejszemi w wyrobie, gdyż materjały jak kwarc, sód, ołów, cyna, skalen muszą być zupełnie czyste i wolne od związków żelaza, które barwę śnieżno białą, smugami żółtemi szpecą. —

Szkliwa ołowiowo-cynowe nazywamy emaljami i tych używa się do polewania kafli berlińskich (gładkie, białe) do polewania wnętrza naczyń żelaznych, do fajansowych naczyń, w zegarmistrzostwie do polewania cyferblatów itp. Jeśli do emalji dodamy tlenek barwiący, otrzymamy emalje barwną. — Jak się robi emalje i jakie składniki stosuje się w tych wypadkach — o tem później.

K. Tokarz.

Drogi bite a nasz przemysł budowlany.

Polski przemysł cementowy jest wielce zainteresowany w rozwoju wszelkich dróg komunikacyjnych, a w szczególności dróg bitych kołowych — i w dobrem ich utrzymaniu.

Drogi bite kołowe powinny, jeżeli nie poprzedzać rozwoju dróg żelaznych i wodnych, to w każdym razie iść z tym rozwojem w pewnej mierze równomiernie, gdyż bez odpowiedniej sieci dojazdowych dróg kołowych nie jest do pomyślenia rentowność dróg żelaznych i wodnych.

Drogi kołowe są owemi naczyniami krwionośnemi, które doprowadzają surowce, produkty rolne i przemysłowe do głównych arteryj komunikacyjnych i naodwrót — ułatwiają wymianę wszelkich towarów w głąb kraju, podnoszą tętno rozwoju ekonomicznego i kulturalnego, są pozatem bardzo ważnym czynnikiem obrony kraju.

Polska odziedziczyła po trzech zaborcach bardzo niejednolitą sieć dróg komunikacyjnych i daleko odbiega od krajów zachodnich Europy. Tem większe więc zadania spadają na Polskę, aby sieć tę z wielkim wysiłkiem pracy i kapitałów w szybkim czasie powiększyć, gdyż od tego zależy dalszy rozwój i znaczenie Polski wśród narodów kulturalnych.

Zastosowanie siły mechanicznej do przewozu osób i ciężarów na drogach, wybitnie powiększyło znaczenie dróg kołowych.

Znaczenie to jeszcze dalej potęgować się będzie, gdyż widzimy, że ruch samochodowy, jako wynik wzmożonego tętna życia powojennego, wymagającego **szybkiego przenoszenia osób z miejsca na miejsce**, oraz szybkiego masowego przewożenia towarów, z zawrotną szybkością w całym świecie się rozwija. Zmieniające się warunki ruchu i przewozu po drogach wysuwają bardzo poważne zagadnienia przystosowania nawiezienia dróg kołowych do tego nowego czynnika ruchu, jakim od niedawna stał się samochód.

Polska pod względem zaopatrzenia w naturalne materjały, odpowiednie do budowy dróg, jest krajem ubogim i w dodatku materjały, które mamy w Polsce, rozłożone są bardzo nierównomiernie — są całe połacie kraju, w których brak twardego kamienia.

Dla braku więc dostatecznych ilości twardego kamienia — Polska, śladem innych krajów, będzie musiała przystąpić do budowy nawierzchni dróg kołowych z materjałów sztucznych, a mianowicie do budowy **dróg betonowych**, przedstawiających dla ruchu samochodowego ostatni wyraz techniki.

W budowie dróg betonowych **polski przemysł cementowy** widzi dalsze i poważne możliwości lokowania nadmiarów swej zdolności produkcyjnej, a która to zdolność, wskutek zastoju budowlanego od czasu wojny, wyczerpywana jest zaledwie w granicach 30—40 proc. — i upatruje na tej drodze dalsze możliwości rozwoju tego całkowicie na rodzimych surowcach opartego przemysłu.

Stąd też poza ogólnemi przesłankami, związanemi ze sprawą drogową w Polsce, jako taką — przemysł cementowy wysoce jest zainteresowany w sprawie specjalnej, jaką będzie budowa dróg betonowych w Polsce.

---

piechurów w czasie deszczu, gdyż obywatele Rzymu jeździli tylko poza obrębem miasta, w mieście zaś chodzili pieszo lub noszono ich w lektykach. Cesarz Hadrjan kazał założyć koło Tivoli w miejsce alei mur do spacerowania, długości 200 m, gdzie można było używać słońca albo cienia.

W Europie środkowej miała pierwsza Praga bruki, a mianowicie w roku 1333. Za nią poszło Berno, Regensburg i Windberg koło Strasburga. We Włoszech istniały bruki dwa wieki przedtem. Dawniej istniały tylko przejścia drewniane i i groble, ciągnące się wzdłuż domów. Zdarzało się nieraz, że konie zapadały się aż po brzuchy w błocie ulic miejskich. Oczywiście, że komunikacja wozowa była w tych warunkach wykluczona. W Krakowie już w roku 1373 karano z całą surowością za zanieczyszczanie ulic i wydano ustawę, zmuszającą do sprzątania nawozu z ulic, oraz zakaz wylewania brudów z okien na ulicę. W innych miastach np. w Niemczech istniało prawo, zabraniające pozostawiania gnoju na ulicy dłużej, niż 14 dni. Istnieli też w XV wieku w miastach specjalni pachołkowie, którzy obchodzili ulice i zbierali padlinę.

O ile już przy świetle słonecznem przechodzenie ulicami średniowiecznego miasta było sprawą dość uciążliwą, to w nocy było wprost niemożliwością. Ulice nie były oświetlone. Posługiwano się własnemi latarniami. Nie wolno było jeździć nocą wozem ani sankami i wszelkie krzyki były zabronione. Stróże nocni pełnili służbę od 7 wieczorem do 5 rano w zimie, latem krócej. Poszczególne domy nie były wprawdzie numerowane, ale ulice i place były nazwane zwykle według tego rzemiosła, jakie w danej ulicy przeważało. Stąd liczne ulice garbarskie, szewckie, garncarskie i t. d.

O ile wybuchł pożar, uruchomiano wszystkich młynarzy, wszystkich pachołków miejskich a także — rybaka miejskiego. Do gaszenia obowiązani byli jeszcze woźnice, cieśle i murarze. Występowali też wówczas na scenę strzelcy, oświetlano świeczkami i pochodniami ratusz, z którego wychodzili obaj burmistrze z rajcami.

Nad stanem dróg mieli powierzoną pieczę ci, którzy wzdłuż nich mieszkali. Drogi państwowe miały szerokość 30 stóp, krajowe 9 do 18 stóp.

Już od 1914 roku Stany Zjednoczone Am. Półn. zużywały rocznie do budowy dróg betonowych po circa 450.000 wagonów cementu, tj. wielokrotną ilość rocznej produkcji całej Polski. Tempo budowy dróg betonowych w Ameryce w ostatnim roku dochodziło do 50 km dziennie. Do budowy takich dróg przystąpiły także Włochy, Niemcy i Francja i sprawa dróg betonowych w tych krajach jest bardzo poważnie dyskutowaną i badana

Dr. K. Tymieniecki.

Wiadomości drobne.

Czy wewnętrzna pożyczka budowlana?

Nasz korespondent warszawski dowiaduje się, że w kołach rządowych krążą pogłoski, że rząd zamierza wypuścić pożyczkę wewnętrzną, która zużytą zostanie na finansowanie ruchu budowlanego.

W fabrykach cementu praca wre.

Aczkolwiek sezon budowlany jest nieco spóźniony, to jednak fabryki cementu liczą się z większemi zamówieniami i dlatego przygotowują się do wzmożenia produkcji. Pozatem stale napływają oferty na zamówienia cementu z zagranicy, gdyż cement polski cieszy się nawet w krajach zamorskich bardzo dobrą opinją. „Wysoka" naprz. oddawna dostarcza cement do Szwecji, ostatnio nawet w większych ilościach. Grecja zainteresowała się także naszym cementem, który niebawem tam będzie eksportowany w większych ilościach. Inwestycje miejskie w całym kraju, zwłaszcza, jeżeli Ulen rozwinie swoją działalność, również mogą zwiększyć zapotrzebowanie cementu, — obecnie kursy akcyj fabryk cementowych nie są wyrazem istotnej ich wartości. Przeszacowanie niektórych przedsiębiorstw cementowych, już dziś odbiega znacznie od ich stanu rzeczywistego. Są jednak dane, że kursy giełdowe fabryk cementowych dojdą do ich realnej wartości.

Ze spraw drzewnych.

W związku z zarządzeniem Ministerstwa Komunikacji w sprawie taryfowania kopalniaków i papierówki — przemysł drzewny występuje o zmianę tego zarządzenia w kierunku, odpowiadającym wymaganiom życiowym. Naprzykład kopalniaki mają być taryfowane, jako takie, tylko do 15 cm średnicy w cieńszym końcu, gdy tymczasem według zagranicznych zwyczajów handlowych importer wymaga znacznego procentu wymiarów grubszych. Co do papierówki, — to zgodnie z ostatniemi zmianami, jako papierówkę taryfować się będzie tylko świerk i jodłę pomimo, że osikę, nie nadającą się do wyrobu zapałek, przerabia się zwykle na papierówkę. Poważniejsze firmy krajowe posiadają zagranicą poważne kontrakty na dostawę papierówki osikowej (np. f. „Trak"). O ile przytoczone rozporządzenie co do taryfowania kopalniaków i papierówki byłoby nadal stosowane, to należy oczekiwać całego szeregu trudności przy eksporcie drzewa. Odbiłoby się to ujemnie na interesach naszego przemysłu drzewnego, który ma i tak wiele trudności do zwalczenia. A chyba nie zależy nikomu na utrudnianiu wywozu drzewa, który wyrównywa dziś w największym stopniu luki w bilansie handlowym.

Z rynku materjałów budowlanych, blachy, i metali.

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Lwów, 10. 5. Cegła wyrobu ręcznego, loco cegielnia w hurcie 66, w detalu 70, cegła wyrobu maszynowego loco cegielnia 60, w detalu 64, dachówka palona I gat. tłocz. 15 szt. na 1 m kwadr. loco fabryka 150, gąsiory loco plac fabryczny za szt. 65 groszy, cegła dęta loco plac fabryczny za szt. 65 groszy, cegła dęta loco plac fabryczny 110 zł. za 1000 sztuk.

Łódź, 10. 5. Na łódzkim rynku tektury smołowcowej w ostatnich dniach zwiększyło się znacznie zapotrzebowanie producentów papy na surowce, co wpłynęło na zwyżkę zarówno smoły jak i tektury surowej. Zwyżka cen surowca wywołała również tendencję mocniejszą na tekturę smołowcową, wynikiem czego cenniki zostały podwyższone o blisko 10 proc. w porównaniu z cenami dotychczasowemi.

Zaznaczyć należy, iż ceny dotychczasowe obowiązywały od listopada roku ubiegłego. Zwyżka cen tektury smołowcowej o 10 proc. nie wpłynęła narazie na zmniejszenie się obrotów w tej branży, zapotrzebowanie bowiem na papę w związku z rozpoczęciem się sezonu budowlanego jest znaczne.

Według wszelkiego prawdopodobieństwa ceny obecne nie są jeszcze ostateczne i w niedalekiej przyszłości należy się spodziewać dalszej zwyżki, tem bardziej, że ceny surowca kształtowały się nie pod znakiem tendencji stałej, a mocnej.

Warunki pokrycia w branży tektury smołowcowej nie uległy zmianie, w dalszym ciągu przyjmowane było pokrycie wekslowe w wysokości 70 proc. należności i gotówkowe w wysokości 30 proc. należności.

Firma Bronisław Golde i S-ka w Łodzi notuje następuce ceny: rulon wymiaru 1 × 6,75 mtr. loco wagon bocznica: 00 Nr. 175 — zł. 4,60. Gatunek 000 Nr. 150 — zł. 5.20. Gatunek 0000 Nr. 120 — zł. 6.00. Gatunek 0000 Bis. Nr. 100 — zł. 7.00. Gatunek Prima Nr. 80 — zł. 8.00. Ceny powyższe obowiązywały przy sprzedaży hurtowej, przy sprzedaży detalicznej kształtowały się o 5 proc. taniej.

BLACHA.

Warszawa, 11. 5. „Polska Cynkownia", Warszawa, Piękna Nr. 11a, notuje następujące ceny za kg. fr. wagon st. Warszawa: blacha ocynkowana I gat. 20 ark. w snopku 1.10 zł., — 22 ark. w snopku 1.15.

METALE.

Berlin, 10. 5. Ceny w markach niem. za 1 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz, cif Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 kg.) $125^1/_4$, Cynk w płytach remelted zwykłej jakości handl. 55 — 56, oryginalne aluminium hutnicze 98—99% w blokach, sztabach walcow. i ciągnion. 210, dtto w sztabach walcow. i ciągnion. 214, nikiel czysty 98—99% 340 — 350, antymon Regulus 110— 115.

Londyn, 10. 5. (Urz.) not. w Ł. za 1 tonę. Miedź: Standard p. kasa $55^9/_{16}$ — $55^5/_8$, — 3 mies. $56^1/_8$ — $56^3/_{16}$, — Settl. $55^5/_8$, — elektrolyt $61^1/_4$ — $61^3/_4$, — best selected $59^3/_4$ — 61, — elektrowirebars $61^3/_4$, Cyna: Standard p. kasa $297^1/_2$ — 298, — 3 mies. $288^1/_8$ — $288^1/_4$, — Settl. $297^5/_8$, — Banka (obr. nieof.) $315^1/_2$, — Straits (obr. nieof.) $311^1/_2$. Ołów: zagran. dost. natychm. $25^7/_{16}$, — dalsze terminy $26^1/_{16}$, — Settl. $25^1/_2$. Cynk: zwykły dost. natychm. $29^9/_{16}$, — dost. term. $29^3/_4$, — Settl. $29^5/_8$. Rtęć (not. nieof.) $22^1/_2$ — 23 (za butlę). Wolfram (not. nieof.) $15^3/_4$ (za kawałek).

METALE SZLACHETNE.

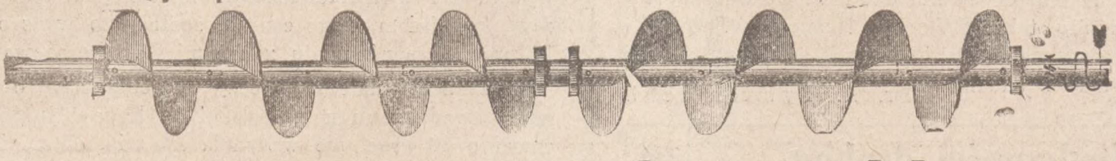
Berlin, 10. 5. Srebro ca 0.900 w sztabach 78 — 79 RM za 1 kg., złoto w woln. obrot. 2.80 — 2.82, platyna w woln. obr. $12^1/_2$ — $14^1/_2$ RM za 1 gram.

Złoty w dniu 10 maja 1927 roku.

Berlin przekaz na Warszawę, Poznań lub Katowice 46.98 — 47.22, gotówka 46.81 — 47.29, **N. Jork** przekaz 11.40, **Ryga** przekaz 64, **Zurych** przekaz $58^1/_8$, **Londyn** przekaz 43.50, **Medjolan** przekaz 207, **Praga** przekaz 377, **Wiedeń** przekaz 79.10, **Budapeszt** gotówka 63.35 — 64.85, **Gdańsk** przekaz 57.46 — 57.60, gotówka 57.53 — 57.67.

Ślimaki transportowe

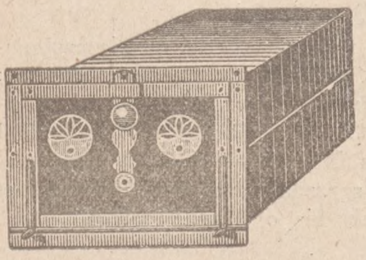
skręty w prawo — skręty w lewo

Elewatory i Czerpaki

4151

Szlifowanie i ryflowanie wałków młyńskich **FR. RUBEL** Przybory młyńskie Poznań, Wenecjańska 2, tel. 1507

J. PIPERSBERG, Cieszyn

Pierwsza Cieszyńska Fabryka towarów metalowych, żelaznych i czarno-blaszanych

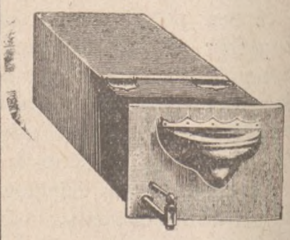
Założona 1903. Telefon 186.

Piekarniki (Bratkasten) w gatunkach zaprowadzonych w handlu, jako też wszelką armaturę do pieców, jakości pierwszorzędnej, od najprostszego do najwykwintniejszego wykonania.

Piekarniki specjalne dla piekarni, cukierni, restauracyj, kuchni hotelowych i t. d.

Wanienki miedziane kuchenk., z muszlą i pipą mosiężną

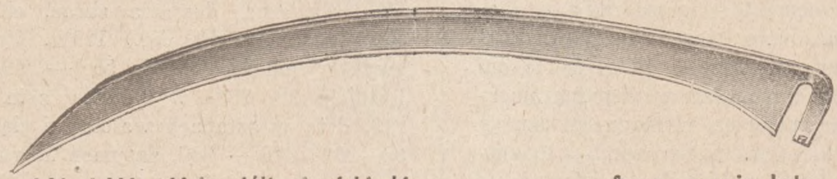
Wanny kąpielowe, nasiadówki, wanny kąpielowe dla dzieci, z pierwszorzędnej blachy cynkowej, we wszelkich wielkościach.

3721

I-a KOSY westfalskie

Całkowita wyprzedaż

Wszelkie przybory do kos i narzędzia rolnicze

Fason polski, lekkie, białe, żółte i niebieskie						Szare, ręcznie kute				
	65	70	75	80	85 cm.		90	95—105	115	120
zł	3,20	3,30	3,40	3,50	3,60 za sztukę	zł.	6,50	9,—	11,50 za sztukę	

3713

przy odbiorze 200 sztuk, włącznie opakowania, franco Poznań.

Bracia Deierling, Poznań, Składowa 4 HURTOWNIA EMALJI I TOWAR. ŻELAZNYCH

Tylko dla odsprzedających

ZAMKI I OKUCIA

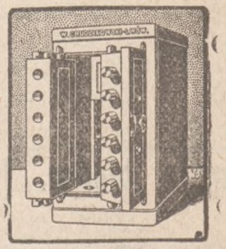
BUDOWLANE I MEBLOWE

wykonuje

TORUŃSKA FABRYKA ZAMKÓW J. Broda

TORUŃ, UL. KOSZAROWA 11-13. TELEFON 1441

Adres telegraficzny: „BRODABIURO" 42

Władysław Chudzikowski

Fabryka kas ogniotrwałych

Lwów, ul. Na Błonie 22

wykonuje

Kasy ogniotrwałe - Szafy pancerne - Kasy do wmurowania - Kasety podręczne - Skarbonki oszczędnościowe. 3751

Kociołki miedziane

w wszystkich wielkościach wyrabia i poleca po najtańszych cenach.

A. Jarantowski, Grodzisk Wlkp.

Warsztat wyrobów z miedzi.

4170

ELEKRTO- i RADJOTECHNIKA

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ.

Przyczynek do rozwoju lamp katodowych.

Jedną z firm, produkujących lampy katodowe, która się wysunęła w ostatnich latach na czoło jest firma „Philips". Nie od rzeczy zatem będzie omówić na tem miejscu poszczególne typy tych lamp.

Zakłady „Philips" dostarczają dla każdej funkcji specjalną lampę w serji 1-, 2-, 3- i 4-woltowej.

Serję lamp jednowoltowych tworzą lampy A 109 i B 105, przyczem B 105 jest lampą końcową, przystosowaną do lampy A 109. Jest to lampa co do zużycia prądu żarzenia niezmiernie ekonomiczna. Lampy jednowoltowej serji nadają się zwłaszcza do żarzenia na baterjach suchych i wchodzą w rachubę przedewszystkiem dla amatorów, którzy z jakichkolwiek powodów nie są w możności zastosować akumulatorów. Zaleca się przytem używać na każdą lampę jeden element suchy, a więc np. do aparatu czterolampowego cztery elementy łączone równolegle, gdyż przez to trwałość baterji znacznie się powiększa.

Aby zawsze móc nastawić na najkorzystniejsze napięcie żarzenia, należy włączyć opór zmienny przynajmniej 12-omowy w obwód żarzenia.

Odpowiednie lampy w serji dwuwoltowej są A 209 i B 205. Lampy te są przeznaczone przedewszystkiem dla amatorów, posiadających akumulator dwuwoltowy.

Jako najwłaściwsze lampy do aparatu czterolampowego (1 wysokiej częstotliwości, 1 audjon, 2 niskiej częstotliwości) można polecić następującą kombinację: A 209, A 209, B 205, B 205. Także przy tych lampach należałoby włączyć zmienny opór 12-omowy.

Lampy serji trzywoltowej, przeznaczone są przedewszystkiem dla aparatów amerykańskich, zaopatrzonych w baterje z trzech szeregowo łączonych elementów suchych. Lampy tej serji A 310 i A 306 nie wykazują żadnych specjalnych korzyści w porównaniu z lampami serji jednowoltowej, są jedynie skonstruowane dla wyższego napięcia.

Największy wybór nastręcza serja czterowoltowa. Mamy tam lampy A 410, A 409, A 425, B 406, B. 403.

A 410 jest lampą uniwersalną o wybitnych przymiotach. Poleca się ją przedewszystkiem do posilaczy wysokiej częstotliwości. Charakterystyczne jej właściwości są: napięcie żarzenia 3,4—4 wolt, prąd żarzenia 0,06 A, prąd nasycenia 10 mA, spółczynnik posilania 10, stromość charakterystyki 0,45 mA, podczas gdy opór wewnętrzny wynosi 22.000 omów.

A 409 jest niewątpliwie najlepszym audjonem, jaki dotychczas skonstruowano. Lampa ta nadaje się też doskonale na pierwszą lampę w posilaczu niskiej częstotliwości. Dane techniczne lampy tej przedstawiają się następująco: napięcie żarzenia 3,4—4 wolt, prąd żarzenia 0,06 A, prąd nasycenia 15 mA, napięcie anodowe 10—120 wolt, spółczynnik posilania 9, stromość charakterystyki 0,9 mA/V, opór wewnętrzny 10.000 omów.

Znaczna stromość charakterystyki jest przymiotem godnym uwagi; lampa skutkiem tego oscyluje bardzo łatwo i posila mocno. Dalszy przymiot lampy tej polega na tem, że jako audjon już przy napięciu 10 wolt daje doskonałe rezultaty. Jest to szczególnie ważne dla posiadaczy aparatów jednolampowych.

Uniwersalną lampą dla posilaczy niskiej częstotliwości i jako lampa końcowa jest B 406. Właściwości lampy tej są następujące: napięcie żarzenia 3,4—4 wolt, prąd żarzenia 0,1 A, prąd nasycenia 30 mA, spółczynnik posilania 6, stromość charakterystyki 1 mA/V, opór wewnętrzny 6.000 omów. Napięcie anodowe wynosi 20—120 wolt. B 406 może nawet bardzo znaczną energję głosową posilać bezwzględnie czysto.

Może się jednak zdarzyć, że przy odbiorze silnej stacji aparatem cztero- lub pięciolampowym prądy zmienne staną się tak silne, że nawet lampa B 406 zostanie przeciążona. W takim wypadku zaleca się użyć jako lampy końcowej 3,4—4 wolt. prąd żarzenia 0,15 amp. napięcie anodowe 60—120 wolt, prąd nasycenia 70 mA, spółczynnik posilania 3, stromość charakterystyki 1,2 mA/V. Mimo, że lampa ta posiada niski spółczynnik posilania, osiąga się jednak znaczne posilenie dzięki temu, że stromość charakterystyki jest nadzwyczaj znaczna. Konieczne jest dodanie lampie tej negatywnego napięcia siatki w wysokości 15—24 wolt. Jest to jednym z najbardziej cennych przymiotów lampy B 403, że można jej dać tak wysokie napięcie negatywne na siatkę, nie potrzebując podnosić napięcia anodowego do nadzwyczaj wysokiego woltażu. Wskutek tak wys. napięcia negatywnego na siatce niebezpieczeństwo nadmiernego obciążenia lampy, nawet przy bardzo głośnej muzyce, jest bardzo niewielkie. Zastosowanie tej lampy wchodzi w rachubę przedewszystkiem przy głośnikach bardzo wrażliwych, np. przy głośnikach bez tuby.

W ostatnich czasach zastosowuje się często posilacz oporowy. Metoda ta posilania daje niejedne korzyści w porównaniu z systemem posilania za pomocą transformatorów, o ile nie chce się używać zbyt kosztownych transformatorów. Chcąc jednak osiągnąć dobre rezultaty, trzeba bezwzględnie używać jedynie akcesorjów pierwszorzędnej jakości.

Jest rzeczą bardzo ważną, żeby opory i kondensatory sprzężeniowe dostosowane były do danego typu lampy. Z powodu odrębnego charakteru tego posilacza muszą również lampy być specjalnie skonstruowane i posiadać wysoki spółczynnik posilania. Taką lampą jest „Miniwatt" Philips'a A 425, który od podobnych lamp różni się tem, że posiada bardzo znaczną stromość charakterystyki, mianowicie 0,9 mA/V. Odpowiednio niski opór wewnętrzny

umożliwia zastosowanie niskich oporów żarzeniowych. Opór o 100 lub 200 000 om w obwodzie anodowym daje najlepsze rezultaty. Opór ten jest niewielki, to też nie potrzeba stosować nadzwyczajnie wysokiego napięcia anodowego, jak również niema trudności co do izolacji, co nieraz zdarza się przy oporach o ca 5 megom. Za pomocą tej lampki możliwe więc jest znaczne polepszenie posilaczy reostatowych. Lampa ta nie jest jednak zdolna dostarczyć energji dostatecznej dla głośnika, to też należy używać jej w kombinacji z lampami B 406 lub B 403.

Philips'a lampy dwusiatkowe również produkuje się w serjach 1, 2, 3 i 4-woltowych.

A 141 np. jest niezwykle oszczędnie pracującą lampą z napięciem anodowem 2—20 V i żarzy się ona przy jednej tylko baterji suchej. Lampa ta nadaje się specjalnie dla amatorów, którzy mieszkają w miejscowościach odległych i dlatego nie mogą używać większych i ciężkich bateryj. Odbiornik trzylampowy z lampą A 141 jako posilacz wys. częst., jedną lampą audjonową i jedną niskiej częstotliwości daje doskonałe rezultaty i pozwala nawet zastosować głośnik. Dla lepszych jeszcze rezultatów w głośniku użyć można lamp B 406 i B 403.

Z powyższego widzimy jasno, jaki zdumiewający stopień rozwoju i doskonałości osiągnęła dziś produkcja lamp, które fabrykuje się dziś już we wszelkich, specjalnych odmianach.

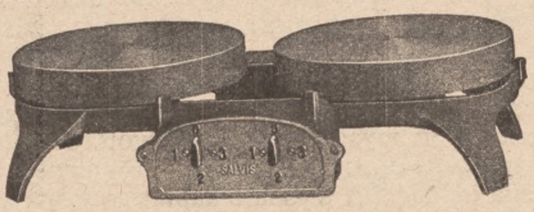
Równolegle z tem szło udoskonalenie techniki budowy aparatów.

Nowoczesne lampy posilające o niskiej częstotliwości, celem osiągnięcia czystej reprodukcji audycyj muzycznych koniecznie pracować muszą przy dość znacznem napięciu negatywnem siatki. Jest więc rzeczą pożałowania godną, że zawsze jeszcze ukazują się w sprzedaży aparaty bez negatywnego napięcia siatkowego, które uniemożliwiają poprostu dobrą reprodukcję muzyki. Takiemi aparatami nawet przy użyciu najlepszych lamp nie osiągnie się dobrej i czystej audycji.

Szwajcarskie kuchnie elektryczne.

Zakłady elektryczne przez zrozumienie wyrównującego działania ciepła prądu elektrycznego na zużycie dzienne i związaną z tem zwiększoną rentywność, podniosły znacznie ilość instalowanych elektrycznych aparatów do gotowania. Przez odpowiednie udogodnienia taryfowe otwierają one coraz nowe pola dla celowego zużycia swoich wytworów.

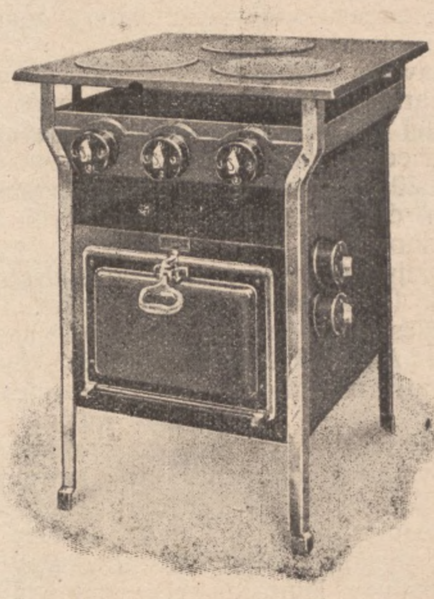
Równolegle z tem postawiła sobie za zadanie firma „Salvis" w Lucernie (Szwajc.) zadosyćuczynić pod każdym względem wszystkim wymaganiom, jakie się stawia kuchni obsługiwanej elektrycznością, co się jej też udało ku zupełnemu zadowoleniu swoich odbiorców.

Najlepszym dowodem tego jest fakt, że w samej Szwajcarji zużywają kucharki tej firmy około 45.000 KW i rozpowszechniają się szybko z dnia na dzień. Przyczynia się do tego w pierwszym rzędzie nadzwyczaj solidna i precyzyjna budowa tych kuchenek, jak również możność łatwego czyszczenia ich, co jest dla tego rodzaju elektrycznych aparatów rzeczą wielkiej wagi.

Tak samo poszła firma „Salvis" w budowie dużych kuchni elektrycznych odrębną drogą. Udało się jej skonstruować kuchnie, które nawet w dużym ruchu hotelowym i restauracyjnym stoją na wysokości zadania.

Pozatem wytwarza powyższa firma wszystkie przyrządy uzupełniające dla kuchni dużych i małych, jak również aparaty do grzania wody itp. Przez długoletnią praktykę osiągnęła firma duże do-

świadczenie w budowie elektrycznych ogrzewaczy, zakładając kompletne instalacje dla celów przemysłowych, kościołów, wagonów kolejowych itd.

Wobec tego powstaje jeszcze jedno tylko życzenie, ażeby wszystkie zdobycze w zastosowaniu elektryczności dla gospodarstwa domowego zostały jak najbardziej i jak najszybciej rozpowszechnione.

Inż. R. Hubicki.

Źródła energji w Polsce z uwzględnieniem warunków elektryfikacji kraju

(Dokończenie artykułu z n-ru 15).

Polska podzielona jest pod względem hydrograficznym na sześć dorzeczy, a mianowicie: Wisły, Odry, Dunaju, Niemna, Dźwiny i Dniestru, z czego z punktu widzenia zasobów wodnych są najważniejsze dorzecza Górnej Wisły, Prutu i Dniestru a zatem dopływy odwadniające stoki Karpat. Oprócz tego istnieją poważniejsze zasoby sił w tej części dorzecza Wisły, która obejmuje stoki Gór

Św.-Krzyskich i wyżyny Lubelskiej, w dorzeczu Warty i Niemna a wreszcie w pasie wyżynnym Pojezierza Pomorskiego.

Ogólna wartość sił wodnych w Polsce obliczona jako średnia arytmetyczna ze wszystkich objętości przypływu w roku normalnym wynosi 3.653.000 KM. Na jeden km^2 wypada więc 10 KM, a zatem na głowę każdego mieszkańca 0,13 KM.

Siły te rozkładają się na poszczególne dorzecza w następujący sposób: Największy zasób posiada dorzecze Wisły, bo od źródła aż do ujścia Bugu w dół razem 2.055.000 KM. Potem idzie dorzecze Dniestru 760.000 KM, Dunaju 286.000 KM, Niemna 223.000 KM, Odry 153.000 KM, Dniepru 145.000 KM, Dźwiny 27.000.

Według sprawozdania Polskiego Komitetu Energetycznego siły te można pod względem łatwości wyzyskania oraz ekonomicznego rozwiązania kwestji budowy i eksploatacji, podzielić na trzy kategorje:

Zakłady wodne w budowie i istniejące.

L. p.	Rzeka	Miejscowość	Śr. roczny odpł. w m^3/sek.	Śr. spad użytkowy w m^3	Śr. produkcja roczna kWh
		Zakłady istniejące (powyżej 100 KM).			
1	Wisła	Ustroń	2 0	15,7	—
2	Czarna	Rytwiany	4.0	4,5	800 000
3	Wieprz	Tarnogóra	6,2	2,7	1 200 000
4	Bystrzyca	Lublin	4,0	3.3	1 000 000
5	Włodawka	Włodawa	3.4	3,0	600 000
6	Drzewicza	Borowice	5,0	1,46	600 000
7	w pobl Skawy	„Soczewka“	—	—	600 000
8	Drwęca	Lubisz	22,0	2.5	950 000
9	Brda	Koronowo	20.4	3,0	950 000
10	„	Smukały	20,4	6 4	950 000
11	„	Bydgoszcz	23,0	3.3	950 000
12	„	ujście Brdy	26.0	3,0	950 000
13	Czarna Woda	Gródek	11 3	18,0	11 520 000
14	„ „	Bedlenki	11,9	4.0	1 400 000
15	„ „	Przechowo	12,7	2,5	1 920 000
16	Osa	Grudziądz	1,0-3,0	6,5	330 000
17, 18	Wietrzyc-Kościerzyna	Skarszewy	3,0-7,0	36 0	480 000
19	„ „	„	1,5	4,0	360 000
20	Wierzyca	Starogard	5,5	5.0	1 560 000
21	„	Owidz	5,5	4.0	2 400 000
22	„	Kolińcz	5,6	7 0	—
23	„	Stocki Młyn	5,8	20 0	1 260 000
24	Radunia	Rutki	3.0	12 5	1 760 000
25	Reda	Wejherowo	4 0	1,5	480 000
26	Gościcinka	Bolszewo	2.0	—	
27	Olsza	Cieszyn	2 3	7,8	
28	Warta	Rzeki Małe	5 0	2,0	300 000
29	Prosna	Kalisz	16,0	2,5	742 000
30	„	Turowy	17,0	1 9	686 000
31	„	Rokutowo	18 0	4,5	1 200 000
32	Wełna	Kowanowsko	10,0	2,1	392 000
33	„	Słonawy	10,0	2,5	462 000
34	Noteć	Łabiszyn	4,4	2,2	462 000
35	„	Chobielin i Tur	2,4	8 2	931 000
36	Prut	Tłumaczyk	13,0	4,8	—
37	„	Diatkowce	13,5	4.8	—
38	„	Kołomyja	14,0	4.7	—
39	Dniestr	Sambor	3,1	3,9	—
40	Wilejka	Nowowilejka	—	—	—
41	„		—	—	—
	Waka	Murowana Waka	—	—	—
		Zakłady w budowie:			
1	Soła	Porąbka	14,4	18 0	23 500 000
2	San	Myczkowce	26,0	13,6	18 656 000

Zakłady projektowane.

L. p.	Rzeka	Miejscowość	Śr. roczny odpł. w m^3/sek.	Śr. spad użytkowy w m^3	Śr. produkcja roczna kWh
1	Łękawka	Moszczanica	1.20	40.0	2 500 000
2	Soła	Kęty	18 50	25.2	23 700 000
3	„	Jawieszowice	18.50	29.2	26 800 000
4	Skawica	Zawoja	1.18	250 0	20 000 000
5	Skawa	Sucha	3 80	250.0	20 000 000
6	Czarny Dunajec	Kościelisko	1 60	—	5 100 000
7	„ „	Witów	2 54	—	4 330 000
8	„ „	Chochołów	3 70	126.8	15 070 000
9	„ „	Miętustwo	4.40	69 1	8 900 000
10	„ „	Stare Bystre	4.40	58 2	7 690 000
11	„ „	Rogoźnik	4.50	8.?	2 490 000
12	potok Bystre	Stawy Gąsienicowe	0.43	595 0	14 880 000
13	„ „	Wywierzysko	0 78	72.0	2 570 000
14	„ „	Kuźnice-	0 78	143 0	5 250 000
		Adasiówka	0.79	80.0	3 650 000
15	Biały Dunajec	Adasiówka-Bachled	2.43	133.?	11 570 000
16	„ „	Poronin	3.00	49 8	5 180 000
17	„ „	Poronin-Szuflary	4.54	63.0	9 570 000
18	„ „	Szaflary	6 40	36.7	7 850 000
19	„ „	Nowy Targ	6 20	37 7	8 550 000
20	Dunajec	Ostrowsko	15.20	12 0	9 560 000
21	„	Harklowa (Białka)	15.20	8 4	6 660 000
22	Roztoka-Rybi Potok 1)	Morskie Oko 2)	0.47	270.0	7 762 000
23	Białka	Morskie Oko Schron.	1.03	36?.0	23 193 000
24	„	u Roztoki uj Jaworzyny	1.76	162.0	16 500 000
25	„	Łapszczanka	3.25	124 8	22 190 000
26	„	Frydman	3.25	125 8	22 280 000
27	Poprad	Barcice	—	17.5	8 100 000
28	Dunajec	Nidzica	18 00	65.0	61 000 000
29	„	Krościenko	18.00	52.4	52 300 000
30	„	Szczawnica Jazows.	27.50	83.5	119 900 000
31	„	Kadcza	32 00	13.1	22 100 000
32	„	Marcinkowice	60.50	44 3	141 300 000
33	„	Zbyszyce	61.20	11.8	36 600 000
34	„	Rożnów	61 50	15.5	50 000 000
35	„	Wiatrowice	61.50	9.0	25 000 000
36	San	Solina	26 00	30.5	42 894 000
37	„	Zabrodzie	26 00	4.0	5 620 000
38	„	Śr. Wieś	26.00	13 5	18 656 000
39	„	Łukawica	26.00	17.5	32 000 000
40	„	Krasiczyn	—	—	—
41	Wel dopł. Drwęcy	Trzcin	3.70	20.0	4 500 000
42	Drwęca	Gołub	7.20	2.5	1 000 000
43	Brda	Łyskowo	18.00	8.5	9 000 000
44	„	Koronowo	15.00	6.0	7 000 000
45	Czarna Woda	Tleń	7.00	13.0	7 000 000
46	„ „	Żur	8.00	10 0	6 000 000
47	„ „	Kozłowo	9 00	2.0	1 200 000
48	Wierzyca	Janiszewo	5.80	4.0	1 500 000
49	Radunia	Łapino	2.50	55 0	8 000 000
50	Reda	Wejherowo	4.00	5 0	1 000 000
51	Słupica	Suleczynowo	1 00	23.0	—
52	Rybnik	Rybnik (Dołhe)	3.60	135.0	25 000 000
53	„	Tustanowice	3.60	240.0	45 000 000
54	Opór	Tyszownica	8 00	90.0	50 000 000
55	Stryj	Stryj	—	66.0	49 000 000
56	Łomnica	Osmołoda	4 59	36 5	17 392 000
57	„	Śliwki	10.00	190 0	95 000 000
58	Seret	Uhryń	—	4.5	2 600 000
59	Prut	Delatyn	10 00	130.0	55 000 000
60	Dniestr	Uniż	120.00	19.5	130 000 000
61	Wisła	Tczew	1.000.00	4.0	64 000 000

1) Jeziora Tatrzańskie. 2) 5 Stawów.

Ciąg dalszy nastąpi.

O znaczeniu kondensatorów obrotowych.

Każdemu ze starszych radjoamatorów są znane wady kondensatorów dawnego typu z półokrągłemi płytkami. Kondensatory te w których pojemność wzrasta proporcjonalnie, użyte w aparacie, dają nagromadzenie wielkiej ilości stacyj na pierwszych 30 stopniach skali, zaś reszta skali do 180 stopni jest prawie zupełnie bez stacyj. Naturalnie, że wskutek tego nagromadzenia się stacyj dostrojenie jest bardzo utrudnione i jedna stacja przeszkadza drugiej.

By tego uniknąć, zaczęto używać przed półtora rokiem kondensatorów, posiadających kształt płyt nerkowych, — gdzie nie pojemność, ale długość fali wzrasta proporcjonalnie, wskutek tego stacje są bardziej od siebie oddzielone i już nie przeszkadzają tak sobie. Zawsze jednak jeszcze na falach krótkich niema tak dokładnego oddzielenia stacyj od siebie, a to dlatego, że długość fali stanowi odwrotność frekwencji, czyli im krótsza fala, tem większa frekwencja i tem więcej stacyj może się pomieścić w pobliżu. Dlatego stworzono przed niedawnym czasem — bo ubiegłego roku — kondensatory o proporcjonalnie wzrastającej frekwencji. Płytki posiadają tu wydłużony wąski kształt i przez to właśnie umożliwiają zwiększanie pojemności początkowo bardzo powolne, ku końcowi zaś gwałtowniejsze. Przez to uzyskujemy na skali kondensatora, nie równomierne rozdzielenie fal, ale stacyj. Tu widać zaletę nowych typów kondensatorów.

Powszechnie znane są kondensatory z płytkami nerkowemi jako Square Low (prawo kwadratu), z płytkami wydłużonemi jako Straight Line Frequency (prosta linja frekwencji). Z pierwszych najbardziej są rozpowszechnione kondensatory angielskie Ormond, zbudowane na zasadzie najniższych strat (Lowloss), kondensatory precyzyjne Förg — z ostatnich kondensatory angielskie Service, Förg słynne z precyzji i tanie Pfeil.

DRZAZGI RADJOTECHNICZNE.

Czy słychać na detektorze?

Pytanie to najbardziej interesuje mieszkańców Poznania: Małym bowiem nakładem kosztów można zainstalować detektor i nabyć słuchawki i za cenę 20—30 złotych mieć możność korzystania z koncertów i odczytów stacji poznańskiej.

W tym wypadku otwiera się pole dla przedsiębiorczości młodzieży, która w stolicy np. konstruuje sobie b. pomysłowo i niedrogo radjoodbiorniki w domu.

Nie każdego stać na nabycie kilkolampkowego aparatu, stanowiące poważny kilkusetzłotowy wydatek. Detektor dostępny jest dla każdego i możność odbierania na nim audycyj radjostacji nadawczej przyczyniłaby się do olbrzymiego wzrostu radjoamatorstwa, a odpowiedni przypływ kapitału umożliwiłby niezawodnie poznańskiej stacji nadawczej rozbudowę swego programu.

Na jakiej wysokości powinno zawieszać się anteny?

Ażeby osiągnąć dobre rezultaty w odbiorze, należy antenę zawiesić najmniej 3 metry ponad dachem domu. Doświadczenie wykazało, że wszelkie przedmioty przewyższające antenę przeszkadzają w odbiorze, gdyż częściowo ściągają fale eteru do ziemi.

Wielce ciekawy wynalazek.

Uczony angielski nazwiskiem d'Albe dokonał ostatnio wynalazku, który przeznaczony jest na ulżenie losu niewidomym, albowiem ma im umożliwić czytanie wszelkiego druku. Nie będziemy się narazie zapuszczać w szczegółowy opis odnośnego przyrządu, ale zaznaczyć możemy przynajmniej to, iż polega on na wyzyskaniu fal świetlnych i zamienianiu ich w fale dźwiękowe za pomocą selenu, chemicznego elementu, właściwościami swemi zbliżonego do siarki i teluru. Przyrząd wynaleziony wyzyskuje to, że selen odpowiednio do naświetlenia przenosi prąd elektryczny lepiej lub gorzej. Przetworzone w dźwięki fale może niewidomy wysłuchać i rozróżnić za pomocą słuchawki lub głośnika, jakiego się używa przy rozmowie. Książka, którą niewidomy w ten sposób „czyta", leży na górze na aparacie.

Z dziedziny telewizji.

Wynalazca telewizji John Baird odkrył promienie, posiadające tę szczególną własność, że mogą oświetlać przedmioty nawet bardzo odległe, przyczem działanie ich jest niewidoczne dla oczu najbliżej nawet znajdujących się osób. Dzięki nowym tym promieniom, ruchy osób, znajdujących się w ciemności, mogą być obserwowane bez ich wiedzy. Wynalazca utrzymuje, że nowe promienie będą mogły być zastosowane z pożytkiem do rozpraszania choćby najgęstszej mgły.

Wedle informacji biura Reutera, inżynier amerykański Aleksanderson wynalazł telewizyjny aparat nadawczy, który zdoła — jak przypuszcza wynalazca — nadawać drogą telegrafu bez drutu zdjęcia kinematograficzne. Dotychczas udało się wynalazcy nadawać zdjęcia w odstępach dwuminutowych. Inż. Alexanderson pracuje nad udoskonaleniem instrumentu w taki sposób, aby zdjęcia mogły być nadawane w krótszych odstępach czasu. (Daily Mail).

SKRZYNKA ZAPYTAŃ

z dziedziny porad fachowych i źródeł zakupów

Do każdego zapytania prosimy dołączyć 50 gr. Wszystkim interesantom odpowiadamy listownie, częstokroć kilkakrotnie.

Nr. 2695. Kto wyrabia maszyny do wyrobu parkietów?

Nr. 2714. Gdzie można nabyć futerały blaszane do lampek kieszonkowych?

Nr. 2733. Prosimy o wskazanie źródła zakupu wyrobów z Ferrosilicium 16% odpornego na kwasy: siarkowy solny i azotowy. Chodzi o odlewy fasonowe, jak: rury, miski i t. p.

Nr. 2758. Uprasza się o podanie źródła zakupu kolb gazowych z palnikiem oszczędnościowym.

Nr. 2762. Uprasza się o podanie źródła zakupu podkładek (lagi) do mocnej zgrubiarki (Stauchmaschine), w którejby można części do powozu presować.

Nr. 2779. Uprasza się o podanie źródła zakupu na gwoździe miedziane do przymocowywania blachy miedzianej przy kryciu dachów.

Nr. 2774. Uprasza się o podanie źródła zakupu na maszyny do wyrobu makaronu.

Nr. 2786. Uprasza się o podanie poważnego źródła zakupu blachy aluminjowej.

Nr. 2794. Uprasza się o podanie adresu fabryki rur stalowych do ram rowerowych (Nahtlosgezogenes Stahlrohr).

Nr. 2796. Uprasza się o podanie źródła zakupu na podstawy do nawijania węży, t. zw. Schlauchständer.

Nr. 2801. Kto dostarcza kule do łóżek żelaznych?

Nr. 2802. Która odlewnia wykonuje krzyże żelazne, cmentarne, ustawione na postumentach kamiennych (nagrobki)?

Nr. 2806. Która firma dostarcza blachę dziurkowaną i stal do wag decymalnych?

Nr. 2810. Uprasza się o podanie źródła zakupu wózków sportowych dla dzieci i kółek do tychże.

*

Jeżeli firmom zapytującym się nie odpowiadamy w ciągu tygodnia, oznacza to, iż starania nasze o odpowiednich dostawców są jeszcze bez skutku, wobec czego należy na odpowiedź nieco z a c z e k a ć.

Przetargi — Submisje — Licytacje

Przetarg ofertowy.

Magistrat stołecznego miasta Poznania zamierza wydać w drodze przetargu publicznego wykonanie: a) prac zduńskich, b) instalacji światła elektrycznego w domu mieszkalnym Park Wilsona.

Oferty należy oddać w zalakowanych kopertach z napisem: „Oferta na prace...... w domu mieszkalnym Park Wilsona" najpóźniej do godziny 11. dnia 23 maja 1927 r. w pokoju 11 naszego biura.

Bliższych informacyj udziela się w pokoju 17 naszego biura.

Miejski Urząd Budownictwa Naziemnego
Poznań, ul. Nowa 10, III p.

Przetarg ofertowy.

Wydział Powiatowy rozpisuje niniejszem przetarg na wykonanie robót budowy mostu żelazno-betonowego w Mszczyczynie przez kanał obrzański na drodze powiatowej Dolsk—Piaski.

Podpisane oferty należy oddać w kopertach zapieczętowanych z napisem: „Oferta na budowę mostu w Mszczyczynie" w terminie do godziny 11 dnia 18 maja rb., przyczem o godz. 12 tegoż dnia nastąpi otwarcie ofert w obecności ewtl. przybyłych oferentów.

Śrem, dnia 7 maja 1927 r.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Konkurs na budowę Strażnicy

ogłasza niniejszem Magistrat miasta powiatowego Koźmina (szopy, remizy do sprzętów pożarniczych, wspinalni i mieszkania) i to na prace ziemne i murarskie, ciesielskie, dekarskie, stolarskie oraz zduńskie.

Formularze do ofert oraz plany budynku można otrzymać za opłatą w Magistracie, pokój nr. 7.

Oferty w zapieczętowanych kopertach uprasza się złożyć w Magistracie do dnia 20 maja rb. włącznie.

Magistrat.
A. Zdaniewicz, burmistrz.

Przetarg publiczny.

Wydział Powiatowy w Starogardzie zamierza sprzedać za gotówkę w drodze publicznego przetargu używany samochód, limuzyna 6-osobowa, marki De Dion Bouton, 10/30 PS, utrzymany w dobrym stanie. — Rozprawa przetargowa odbędzie się w czwartek, dnia 19 maja rb. o godz. 11 w gmachu Starostwa w Starogardzie, ul. Gdańska nr. 6, pokój nr. 13. — W powyższym terminie składać należy oferty w zamkniętej kopercie z odpowiednim napisem.

Przetarg

na roboty dekarskie i blacharskie na terenie O. K. VIII — Toruń.

VIII Okręgowe Szefostwo Budownictwa w Toruniu ma do wykonania większą ilość robót dekarskich, jak smołowanie i remont dachów papowych, drobna i gruntowna naprawa dachów warstwicowych — w budynkach wojskowych na terenie O. K. VIII.

Oferty na ceny generalne jednostkowe można składać tak na roboty we wszystkich, jak również w poszczególnych garnizonach.

Należycie zapieczętowane oferty w zalakowanych kopertach z napisem „Oferta generalna na roboty dekarskie i blacharskie w budynkach na terenie O. K. VIII" — należy nadsyłać do VIII Okręgowego Szefostwa Budownictwa w Toruniu, ul. Łazienna nr. 11 — do dnia 20 maja rb. godz. 10, poczem odbędzie się komisyjne otwarcie nadesłanych ofert.

VIII Okręgowe Szefostwo Budownictwa w Toruniu.
L. dz. 4265/27 Bud.

Dostawa łodzi.

Zarząd Dróg Wodnych w Chełmnie (Pomorze) rozpisuje ponownie przetarg ofertowy pisemny na dostawę (budowę): 10 sztuk łodzi roboczych, 3 sztuki łodzi ratunkowych do parostatków i 1 łodzi objazdowej w terminie do dnia 17 maja rb. godz. 12.

Bliższych wyjaśnień udzieli wymieniony Zarząd.

Sprzedaż różnych maszyn.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Radomiu podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 24. 5. 1927 r. o godz. 12 w Dyrekcji Kolei Państwowych w Radomiu, ul. Piłsudskiego 8, odbędzie się licytacja zapomocą składania pisemnych ofert w zapieczętowanych kopertach na sprzedaż niżej wyszczególnionych maszyn, a mianowicie:

a) Lokomobil, znajdujących się na placu Warsztatów Elektrotechnicznych w Radomiu:

1. Lokomobila firmy M. K. Allamvasutak za Nr. 8038, MK 16—50% użyteczności nowej; 2. Lokomobila firmy Glayton Shuttleworth Nr. 2213 KM 18—80% użyteczności w stosunku do nowej; 3. Lokomobila firmy M. K. Allamvasutak Nr. 9096 MK 14—60% użyteczności nowej; 4. Lokomobila firmy M. K. Allamvasutak Nr. 9097 MK 14—60% użyteczności nowej.

b) W magazynie Zasobów przy st. Chełm:

1. Lokomobila M. A. Gepgyora, Budapeszt Nr. 6595, 2-cylindrowy 20/30 KM, 160 obrotów na minutę w stanie użytecznym.

c) Na bazie Oddziału Drogowego w Starżysku:

1. Lokomobila firmy Hefharr & Schräntz Wien — Budapeszt Nr. 5347, szybrowa, o sile 35 KM bez armatury, wymagająca kapitalnego remontu; 2. Dwie mechaniczne tłuczki na podwoziach firmy H. R. Glaser (M. Luzatto) Wien jedna o paszczy 250×450 mm, druga 200×340 mm z otworami o średnicy 13 mm i 50 mm; 4. Motor benzynowy na podwoziu Nr. 1637, o sile 10 HP; 5. Lokomobila Lanza Nr. 9120, atm. 8, bez armatury.

Maszyny te posiadają około 60 proc. użyteczności nowych. — Reflektanci winni w terminie wyznaczonym do konkurencji nadesłać pod adresem Dyrekcji Kolei w Radomiu, oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta do konkurencji na 24. 5. 1927 r. na kupno lokomobil i maszyn".

Bliższych szczegółów, dotyczących tej sprzedaży udziela Wydział Zasobów — Radom, Rynek 12.

Dostawa kabla telefonicznego.

Departament V Wojsk Techn. M. S. Wojsk. Wydział Wojsk Łączności Warszawa przy ulicy Nowowiejskiej 3/5 (gmach M. S. Wojsk. pokój 410), zamierza w drodze przetargu nieograniczonego oddać dostawę:

1200 m kabla telefonicznego opancerzonego 100-parowego,
3000 m kabla telefonicznego opancerzonego,
1500 szt. bębnów telefonicznych.

Rozprawa ofertowa odbędzie się dnia 20 maja 1927 r. o godz. 10, do którego to terminu należy składać oferty pod wyżej wskazanym adresem w zalakowanych kopertach z napisem: „Oferta na przetarg nr. 6/27 Łączn".

Rozprawa ofertowa na dostawę różnych części zapasowych do łącznic i aparatów telefonicznych i telegraficznych.

Ministerstwo Poczt i Telegrafów rozpisuje niniejszem rozprawę ofertową na dostawę różnych części zapasowych do łącznic i aparatów telefonicznych i telegraficznych.

Szczegółowy wykaz i bliższe informacje otrzymać można w Ministerstwie P. i T. — Plac Napoleona 8, pokój nr. 25.

Ceny w ofercie podać należy franco Główny Skład materjałów technicznych Ministerstwa P. i T. — Warszawa-Praga, ul. Szwedzka 2—4. Ceny wyrobów zagranicznych podać należy bez cła.

Konkurs na budowę chłodni.

Magistrat m. Kępna rozpisuje konkurs na budowę chłodni, przedchłodni i lodowni w Rzeźni Miejskiej w Kępnie.

Oferenci (tylko firmy fachowe) winni przesłać na własny koszt fachowych inżynierów na miejsce celem powzięcia pomiarów oraz poinformowania się o bliższych warunkach.

Magistrat zastrzega sobie wolny wybór oferentów. — Termin złożenia rysunków, obliczeń i kosztorysów wyznacza się na dzień 30 maja 1927 r.

Magistrat m. Kępna.

Przetarg ofertowy na budowę koszar.

X Okręgowe Szefostwo Budownictwa w Przemyślu zwraca uwagę na **przetarg ofertowy**, ogłoszony w „Monitorze", „Polsce Zbrojnej" i w „Ilustrowanym Kurjerze Codziennym" na **dzień 20 maja rb.** na dalsze roboty przy budowie koszar w Drohobyczu.

Ogłoszenie 4202
Komornik przy Sądzie Okręgowym w Kaliszu Józef Brawata, zamieszkały w mieście Koninie przy ul Słupeckiej Nr. 3, na zasadzie art. 1030 ust post. cyw. ogłasza, że w dniu 8 czerwca 1927 r. o godz. 10 rano w mieście Koninie przy ul. 3-go Maja w domu pod Nr. 36 odbędzie się sprzedaż z publicznej licytacji ruchomości należących do Władysława Ropelewskiego, składających się **z maszyn i narzędzi kotlarsko-mechanicznych** i materjału różnego gatunku, oszacowanych na 22347 zł Spis rzeczy i szacunek takowych przejrzany być może w dniu licytacji. Komornik sądowy **J. BRAWATA**

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:
CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 100 zł, ½ str. 60 zł, ¼ str. 35 zł, 1/8 str. 20 zł, 1/16 str. 10 zł. Ogłoszenia na okładce z dopłatą. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje inna taryfa. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań. Przy wszelkich kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu wszelkie rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.